

JURIIDILINE AJAKIRI

ÕIGUS

TOIMETUS:

R. Rägo
peatoimetaja

K. Grau, E. Maddison, A. Palvadre,
J. Reinhold, J. Uluots ja

E. Ein
tegevtoimetaja

S I S U.

Artiklid.

Saarmann, K.: Põhiseadus ja vandekohus	241
Brandt, Alfred: Mõnda ebamoraalsete lepingute tagajärgedest	247

Kirjanduse ülevaade.

Leesment, Leo: Vabastamise kriis	254
„ „ Kohtule alluva noore vaatlus	256

Ülevaated.

Kohtute koosseis ja tegevus 1929. a.	261
--	-----

Riigikohtu tegelus.

Administratiivosakond:

Kelle kulul toimub I ja II klassi teedel olevate sildade ehitus ja korrashoid?	287
Kas ettevõtte puhaskasu kindlakstegemiseks uuesti maksustamisel peale Riigikohtu otsust, millega esialgne maksustamine oli tühistatud, on maksuasutised kohustatud äriramatute uut ekspertiisi maksuasutise asjatundjate poolt toimetama, kui maksja seda palub?	287
Kes on õigustatud uuestivalitud linnavolikogu kokku kutsuma?	288

L i s a.

Riigikohtu 1929. a. otsused	lk. 17—32
---------------------------------------	-----------

Põhiseadus ja vandekohus.

K. Saarmann.

1. Viimasel ajal on „Õiguses“ ilmunud rida artikleid¹, milles katsutakse lahendada küsimust, kas on vandekohus Põhiseadusega meie kriminaalprotsessile sunduslikuks instituudiks tehtud või mitte. Teiste sõnadega, asutakse Põhiseaduse § 73. tõlgendamisele, katsudes sellest seadusest välja lugeda Põhiseaduse suhtumist vandekohtusse. Pole kahtlust, et Põhiseaduse § 73. igal juhul võimaldab meile vandekohtu asutamist. Vandekohtu instituudi põhimõttelised pooldajad aga leiavad, et vandekohtu ellukutsumine on protsessikoodeksite väljatöötamisel Riigikogule sunduslik (R. Hunt), sest juhul, kui meie Põhiseaduse norme eneste kohta maksivateks ja käskivateks peame, siis peab vandekohus ellu kutsutama, ei soovi meie vandekohtu, siis tuleb enne vastavad Põhiseaduse normid tühistada (K. Grau). Siinkohal tuleb eeskätt ära märkida sümptomilist nähtust, et vandekohtu pooldajad energiliselt väidet kaitsevad, nagu teeks meile Põhiseadus vandekohtu sisseseadmise sunduslikuks. Selle väite kõrval jääb koguni varju küsimus, kuivõrt otsustarbekohane ja soovitav on kriminaalpoliitiliselt meile vandekohtu sisseseadmine. Säärane libisemine vormilisele alusele heidab varju küsimuse sisulisele alusel. Sest üks on selge: on vandekohus kriminaalpoliitiliselt soovitav, siis pole ka juhul, kui Põhiseaduse § 73 seda ei nõua, vaid ainult võimaldab, mingisuguseid takistusi selle instituudi sisseseadmiseks. Kuid me ei eksi vist, kui tõendame, et enamuse meie õiguseteadlastest, nagu selgunud asjakohastest vaidlustest õiguseteadlaste päevadel, eitavad vandekohtu instituudi sobi-

¹ R. R ä g o — Rahva osavõtt kohtumõistmisest meie 15. juuni 1920. a. Põhiseaduse järgi. „Õigus“ nr. 6 — 1929; R. Hunt — Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 73. „Õigus“ nr. 7 — 1929; K. Grau — Rahvaesinduse seisukoht vandekohtu suhtes Põhiseaduse koostamisel Asutavas Kogus. „Õigus“ nr. 1 — 1930.

vust meie kriminaalpolitilistes oludes. Samuti on eitavale seisukohale ses küsimuses asunud kriminaalprotsessi väljatöötamise komisjon (vähemalt oma enamuses).

Tekib küsimus, kas ei põhjusta seesugune sisuküsimuse asend vormilise külje rõhutamist vandekohtu instituudi pooldajate poolt. Mitte aluseta ei toonita R. Hunt, et Põhiseaduse § 73. iseloomu otsimine oleneb suurel määral sellest, kas kommentaator on vandekohtu pooldaja või vastane. Õigus on ka K. Graul, kui ta, leides, et Põhiseaduse § 73 sisaldab kategoorilist käsku, nõuab nimetatud seaduse muutmist juhul, kui soovitakse vandekohtu mitte ellu kutsuda. Kuid kas Põhiseaduse § 73 tõesti sellist kategoorilist iseloomu omab, nagu seda R. Hunt ja K. Grau arvavad, seejuures lubatagu veel kord mõne sõnaga peatuda.

2. Et seaduse täpsat ja tõelist mõtet selgitada, näib meile meetodiliselt õige oleval eeskätt veel kord rõhutada vahet kahe õigusliku nähtuse — õigusliku normi ja sellele rajatud seaduse — vahel. Seadus on normi kehastaja, ja selleks, et teatava õigusliku lause normi leida, on vaja viimast seadusest niiõelda välja koorida. Sest algeliselt leiab seaduseandja käsk väljendust vastavas normis, mis aga omalt poolt redaktsiooniliselt seadusetekstis väljendub. Sellest aga järgneb ka, et seaduseandja täppis tahe ei väljendu mitte iga kord silmanähtavalt seadusetekstis, alles vastava normi ülesseadmine avab aga ka vastuvaidlematult seaduseandja tahte ja sellega lõplikult seaduse mõtte. Ja ainult normi sisu on mõõtuandev, mitte seaduse sõnaline kuju, sest mõlemad võivad omavahel erineda. Paremini ja selgemini paistab see silma näit. kriminaalseadustes: üksikute teokoosseisude kirjeldus kannab kahtlemata jaatava lause kuju, kuna aga selle taga seisev norm on samuti kahtlemata eitav (keelav). Näit. on Kr. S. § 420. norm: Sa ei tohi tappa. Siinkohal lubatagu ka kohe tagasi tõrjuda võimalik vastuvaidlus kriminaalseaduste adressaadi küsimuses: seda küsimust siinkohal arendada viiks liiga kaugele. Edasi tuleb tähendada normi ja seaduse suhete kohta, et sagedasti sisaldab üks seadus mitu normi, samuti võivad ka mitu seadust olla ühe normi väljendajaks. Kokkuvõttes peab tähendama, et seaduse sõnadetarvitusest ei või kuigi täpsalt järeldada seaduseandja tahte iseloomu. Sellest on näit. tingitud ka R. Hunt'i väide, et Põhiseaduse § 74 on lubav, sest seadusetekst tarvitab sõna

„lubatud“, kuna § 73 on imperatiivse iseloomuga, sest seal esineb imperatiivse iseloomuga sõna „alluvad.“

Järgmiseks tuleb tähendada, et iga norm väljendab seaduseandja käsku. Seepärast paistab meile ka ebatäppis olevat rääkida käskivatest ja võimaldavatest normidest. Norm on sõnaliselt kui ka sisuliselt käsk, sest seaduseandja väljendab ju sellega oma tahet, mitte aga soovi. Kuid vahe seisab ainult selles, et ühed normid on absoluutsed, teiste sõnadega — nende täitmine ei ole mingi tingimusega seotud, kuna teised omavad „elu“ alles teatava sündmuse kätte jõudmisega. Viimased, relatiivsed normid ei ole seepärast kaugeltki võimaldava iseloomuga, nad on samuti käsud, sisaldavad aga teatavat eeltingimust. Sellise normi tüüpi võiksid vahest illustreerida kriminaalprotsessi normid, mis korraldavad n. n. era-avalikku jälgimiskorda. Norm, mis seal käsib jälgida süüdlast, on vastuvaieldamatu käsk, olgugi et selle jõusseastumine on olemas eraisiku — kahjusaaja — tahteavaldusest. Sääraseid relatiivseid norme leiame igas õigusevallas, eriti rikkalikult on neid tsiviil- ja administratiivõiguses. Asjaolu aga, et mingisugune „õiguslik fakt“ käsu realiseerimise eel käib, võib esialgsel vaatlemisel mulje tekitada, nagu oleks ka „käsk“ lubav, võimaldav.

3. Pöördudes peale eelolevaid märkusi Põhiseaduse, eriti selle § 73. tõlgendamisele, tuleb eeskätt tähendada, et nagu iga seadustik, nii tunneb ka Põhiseadus sääraseid absoluutseid ja relatiivseid norme, ja ainult neid. Mõõda minnes tuleb tähendada, et enamus Põhiseaduse normidest kuulub relatiivsete liiki, s. o. seesuguste hulka, mille sundvõim teotsema hakkab teatavate eelduste (sündmuste) kätte jõudmisel. Säärasteks sündmusteks on põhiseaduste normides peamiselt hariliku seaduseandja (Riigikogu) tahe, kuid ka teiste asutiste või isikute tahteavaldised võivad sellisteks eeldusteks olla. Hästi illustreerib seda seisukohta näit. Põhiseaduse § 28. Selle seaduse normis on väljendatud keeld osa võtta kõrgema riigivõimu teostamisest hääleõiguse kaudu teatavatel isikutel. Kuid see keeld hakkab maksma teatud isikute suhtes alles siis, kui nad 1) kas tunnustatud nõdra- või hullumeelseteks vastavate asutiste poolt, 2) eestkostmise alla asetatud jällegi vastavate asutiste poolt, või 3) Riigikogu poolt vastu võetud Valimisseaduse põhjal kuuluvad samas seaduses loendatud kurjategijaliikide hulka. Eriti viimase normi

kohta tuleb tähendada, et sellest ei või kuidagi välja lugeda, et tingimuse asemel on antud Riigikogule käsk leida vastavaid kurjategijate liike, mis ilma hääleõigusega peavad jääma. Kuna selle Põhiseaduse käsu eelduseks on Riigikogu tahteavaldis, on Riigikogu ka oma tahteavaldise piirides vaba, s. o. temast oleneb, kas leiab säärast liiki kurjategijaid või mitte (poliitiline baas). Seesugused Riigikogu tahteavaldisest tingitud normid sisaldavad otsekui Riigikogule antud subjektiivseid õigusi (tarvitades siinkohal analoogiat tsiviilõigusest). Kuid Põhiseadus tunneb ka absoluutseid norme. Võtame, näit., § 35. Selle seaduse normis on tähendatud üldiselt Riigikogu funktsioonid, kuid seda normi ei saa kuidagi võtta, kui sooviavaldust, lubavat. Just vastupidi, Põhiseadus käsib tingimuste ja eranditult Riigikogu täita seaduseandlikku funktsiooni. Samuti §§ 57, 69 ja teised. Sellega tuleme lõpuks küsimusele, missugust normi kehastab Põhiseaduse § 73. See seadus koostub kahest osast: esimene räägib vandekohtust, teine — vandekohtunikkudest. Seaduse teise osa norm on pikema arutlusega selge. See kuulub § 72. väljendatud seaduse normi juurde. Koostades neid mõlemaid, avaneb norm, mille järgi Põhiseadus keelab kõigile kohtunikkudele, peale vandekohtunikkude, kõrvalise palgalise ameti pidamise (jätame siinkohal kõrvale § 72. ette nähtud erandi).

§ 73. esimene osa loob vandekohtu, kuid nagu iga relatiivne norm, teeb vandekohtu kohta käiva käsu sõltuvaks vastavast seadusest, s. o. Riigikogu poolt avaldatud tahtest. Vastandina R. Hunt'i arvamusele leiame, et selle osa raskuspunkt ei lasu sõnal „alluvad“, vaid „sellekohaste seaduste alusel ja korras“ peal. § 73. väljendatud seadusenorm peaks meie arvates umbes järgmiselt kõlama: üksikud liigid kriminaalasju peavad alluma vandekohtule, kui Riigikogu seda vastava seaduse kaudu tarviliseks tunnistab. Järelikult on siin tingimuseks Riigikogu tahteavaldis (mille aluseks jällegi võib olla ainult kriminaalpoliitilise olukorra õiglane hinnang), ja käsuks — alluvus vandekohtule, s. o. eelminevatele seadustele omapäraselt konstrueeritud kohtule. Ja säärasel käsul on ülisuur tähtsus. Sellega on Põhiseadus väljendanud, et ka tema, eeltoodud tingimusel, tahab seda kohut. Selle normi puudusel ei oleks Riigikogul mingil tingimusel, kuigi kriminaalpoliitilised olud seda oleksid tungivalt nõudnud, võimalust olnud teatavat liiki kriminaalasju vandekohtu alla viia.

Ei tohi ju unustada, et § 73 selles mõttes täitsa erineb §§ 70 — 72.

Kui aga R. Hunt'i ja K. Grau seisukohale asuda, siis peaks § 73. tähendatud seaduse norm kõlama: Riigikogu peab teatavat liiki kriminaalasju alluvaks tunnistama vandekohutule. Missugused järeldused sellisel konstruktsioonil oleksid, sellest allpool.

4. Kujutelgem ainult üheks silmapilguks, et § 73. väljendatud seadusenorm oleks absoluutne. Järelikult oleks käsk (ilma tingimuseeta) pööratud Riigikogu poole. Riigikogu kohus oleks vastu võtta seadus, millega vandekohus meil maksma pannakse (loomulikult käiks see käsk ka vabariigi valitsuse kohta, kes vastava seaduse-eelnõu välja töötama peaks). Eeskätt tekib küsimus, millal Riigikogu säärase seaduse peab looma, kas kohe peale Põhiseaduse maksmahakkamist või võib see toimuda ka hiljem. Näib vastuvaidlematu olevat, et juhul, kui § 73. välja lugeda absoluutset normi, see viibimata peale Põhiseaduse maksmahakkamist toimuma pidi. Vahepeal aga on 10 aastat möödunud ja me ei oma seni vandekohut. Ei võiks ju vastu väita, et riigikoguliikmed, samuti ka vabariigi valitsused möödunud koosseisudest ei tundnud Põhiseadust. Mitte ainult, et nad tundsid Põhiseadust — paljud neist olid koguni Põhiseaduse isadeks, järelikult peaksid tundma isegi aluseid, millele rajatud Põhiseaduse normid. Vandekohtu pooldajad peaksid, järjekindlad olles, tõendama, et Riigikogu ja vabariigi valitsused ses küsimuses oma ülesande kõrgusel ei seisnud. Kuid ei, R. Hunt seletab, näiteks, et vandekohtu ellukutsumine on protsessikoodeksite väljatöötamisel Riigikogule sunduslik. Jääb küsida, milleks ja kust on võetud tingimus, et see peab toimuma alles protsessikoodeksite väljatöötamisel ega oleks võinud toimuda novellseaduse kaudu. Mis aga siis, kui Riigikogu üldse otstarbekohaseks ei pea uut protsessikoodeksit luua, vaid ka tulevikus piirdub olemasoleva koodeksi parandamisega novellseaduste kaudu? Teisest küljest oli ja on äärmiselt lihtne (seaduseandliku tehnika seisukohast lähtudes) meil novellseadusega vandekohut maksma panna: selleks tuleks ainult Kr. Kp. S. § 1338 ära muuta. Säärane novell oleks kahtlemata seadus tehniliselt kaugelt parem, kui näit. U.N.S. 28. peatüki makspanemise seadus 1920. a. Kuid läheme edasi. Kujutleme, et Riigikogu heaksarvamiseks on

siiski jäetud küsimus, millised süüteod peavad alluma vandekohtule. Sellest aga tekib küsimus, mis on siis, kui Riigikogu, üldiselt ja kriminaalpoliitiliselt mitte pooldades vandekohtu, sellele kohtule alluvaks tunnistab ainult mõned liigid vähetähtsaid süütegusid? Kas on see siis Põhiseaduse normi rike? Või veel edasi: kui Põhiseadus tingimata nõudis vandekohtu ellukutsumist teatavat liiki süütegude suhtes, neid aga 10 aasta jooksul on otsustanud ametkohus, kas on siis need otsused põhiseadusevastaselt tehtud ja seega tühised?

Sellest kõigest nähtub, milliste järeldusteni võib jõuda, kui eeldada, et § 73. väljendatud norm on tingimuseta, absoluutne.

Jääb vist ainult järgi teine seisukoht ja nimelt, et § 73. on üles seatud tingitav norm ja selle käsu maksmahakkamiseks on tingimus, et Riigikogu „sellekohase seaduse looks“. Milline aga selle seaduse täppis sisu saab olema ja millal Riigikogu otstarbekohaseks loeb säärase seaduse üldse vastu võtta, on jäetud tema hooleks. Seega on § 73 seotud poliitilise — täpsamalt kriminaalpoliitilise — tingimusega. Jääks lõpuks küsida veel, millist sihti taotleb Põhiseadus selle normi loomisega. Sellele küsimusele on vastanud juba R. Rägo, seletades põhjendatult, et juhul, kui Põhiseaduses puuduks § 73, Riigikogu iial ja mingisugustel oludel ei võiks ellu kutsuda vandekohtu, olgu see kriminaalpoliitiliselt kui tahes soovitav. Põhiseadus tahtis seda võimalust Riigikogule avada ja lõi neil põhjustel säärase tingitava normi. K. Grau väidab, et vandekohtu instituudi vajadus oli Asutavas Kogus kõigile nii selge ja enesestmõistetav, et mõttetu oleks olnud selle poolt või vastu rääkida — sõnavõtmine oleks siin olnud ainult ajaraiskamine. Selle seisukohaga on raske ühineda, sest kui see Asutava Kogu tegelaste kohta esitatud väide on tõesti õige, siis võib see viia ainult kurbadele mõtetele. On ju vandekohtu viimase kolmekümne aasta jooksul parimate kriminaalõigusteadlaste uurimiste tõttu saanud üheks raskemaks ja vaieldavamaks küsimuseks, mille kohta „ilma sõnavõtmiseta“ on tõesti raske seisukohta võtta. Siinjuures tulevad meelde sõnad, mida tsiteerib Karl Binding oma kriminaalõiguse käsiraamatus²: „Seaduse väljakuulutamise kaovad ühe hoobiga seaduse vaimliste isade ja isegi seaduse-

² K. Binding. Handbuch des Strafrechts I lk. 454 — Leipzig 1885.

andja sihtide ja soovide alusmüürid ja seadus põhineb ainult iseenesel... ta on sagedasti targem kui ta loojad.“

Kuid meie arvame, et sääraseiks pessimistlikeks vaateiks pole alust. Meie eeldame, et seaduseandja tahe on § 73. suhtes ka täpsalt väljendust leidnud seadusenormis relatiivse, tingitava normi kaudu.

Mõnda ebamoraalsete lepingute tagajärgedest.

Alfred Brandt

Tsiviilseadustiku art. 3214 alusel „on iga midagi seadusevastast, ebamoraalset või autut määritlev leping mittekohustuslik“¹. See määrus on täiendatud reeglina (kuulub samasse artiklisse), et „ kui üks pooltest on pettuse teel meelitatud säärase lepingu sõlmimisele, siis tema omab kahjutasunõudmise õigust“. Mainitud täiendust võime mõista aga ainult, kui seletust esimesele — artikli peaosale —, mitte aga kui normi, mis võimaldab erandeid seadusega määratud üldreeglit. Selles on kerge veenduda, kui silmas peame, et mainitud täiendusega võimaldatud hagi esitamise aluseks võib olla ainult pettuse fakt, s. o. delikt, mitte aga leping. Hagilise nõude objektiks on kahjutasu nõudmine, mis tekkinud mittekohustusliku lepinguga. Sääraselt peame jõudma otsusele, et art. 3214-ga tunnustatud ebamoraalsete lepingute mittekohustuslikkuse põhimõtte peab omama eranditult tähendust. Selle olukorra loogilisteks järeldesteks on: 1) mõne lepinguosalise poolt esitatud ebamoraalse lepingu täitmise nõudmisel pole seaduslikku alust ja 2) selle lepingu alusel ühe kontrahendi poolt teisele makstud summa või üleantud eseme tagasinõudmine on seadusepärane. Esimene neist kahest teesist on maksev aktsioomina, mis ei võimalda erandeid. Teise teesi suhtes peab aga tähendama, et rooma õigus² ja temale tuginevad seaduseandlused, seal hulgas ka vene „Svod“, ei anna temale ilmtingimatuse tähendust. Tsiv. Sead. ar. 3719

¹ Seadusevastast peame sageli, kuid mitte alati, lugema ebamoraalseks; sõna „autu“ art. 3214-as tundub aga üleliigsena, kuna autu ei saa kunagi olla moraalne.

² Dig. XII, tit. 5, f. 1 § 2; Cod. IV, tit. 7. c. 2.

võimaldab ebamoraalse eesmärgi saavutamiseks vastu võetud eseme tagasinõudmist ainult siis, „kui eseme üleandmine iseendast polnud ebamoraalne“³. Sama reegel on teiste sõnadega väljendatud ka vene „Svodi“ 3723-as artiklis, millega määratakse, et „kui ebamoraalsuses on süüdi mitte üksnes vastuvõtja, vaid ka üleandja, või ainult viimane, siis kaob tagasinõudmise õigus“. Selle seaduseandliku normi praktiliseks järeltõlks on tõsiasi, et kontrahentide vastastikusel ebamoraalsusel üks neist (vastuvõtja) rikastub teise (üleandja) kulul. Siinjuures pole rikastumise aluseks mitte eelistatavus, mida vääraks ühe kontrahendi teotsemine teise teotsemisega võrreldes, vaid asjaolu, et antud olukorras väärivad hukkamõistmist niihästi asja edasiandmine kui ka vastuvõtmine. Veenvat põhjendust, mis suudaks õigustada säärast rikastumist, on võimatu esitada: kontrahentide vastastikune süü võiks tõenäoliselt tunnistada õigustatuks mitte rikastumist vaid ainult asjade endise olukorra jaluleseadmist, nagu see aset leidis kontrahentide ebamoraalse toiminguga eel, s. o. kõige selle tagasinõudmist, mida sai kumbki pooltest ebamoraalse lepingu sõlmimise tagajärjel.

Arvustatav juriidiline norm, kuigi temale raske leida õigustust teoreetilisel kaalutusil, on siiski ratsionaalne, kui teda vaadelda ühiseluliste nõuete praktiliselt vaatepunktilt. Riik ja ühiskond on huvitatud sellest, et isik, kes avatelnud teisi ebamoraalseile toimingule, ei kasutaks kohtulikku kaitset nende kaotuste suhtes, mis tekkinud tema usaldusest kaasosanikkude vastu. See väide omab erilist tähtsust nende, kahjuks arvuliselt mitte väheste, professionaalaféristide suhtes, kes kasutavad vargaid ja petjaid, varustades neid kuriteo teostamise abinõudega. Säärased aferistid tõeliselt ainult erakordseil juhtudel julgevad kohtule esitada nõudeid oma kuritegevuse kaasosanikkude suhtes, kuid siiski ei saa eitada säärase hagiliste pretensioonide esitamist⁴. Säärane *ratio legis* on täiesti vastav art. 3719-sse kuuluvale näitele, mille järgi temas käsitletud reegel kohaldatakse vaatamata sellele, kas soovitud eesmärk saavutatakse või mitte. Esitatud

³ Üleandmine pole ebamoraalne, kui üleandja oli arusaamatuses lepingu tõelise loomu suhtes.

⁴ Näiteks säärastel puhkudel, kui kuritegu kui niisugune on aegunud, kodanliku aegumuse tähtaeg aga pole veel möödunud.

seaduse sõnalise ja täpsa mõtte järgi ei kuulu tagasinõudmisele see, mis saadud ebamoraalsete eesmärkide saavutamiseks, ka mitte siis, kui saaja mitte üksnes ei täida lubatud, vaid isegi ei astu vähematki sammu selleks, et teostuks toiming, mille eest ta saanud tasu. Veel enam, ka säärase töenduste olemasolu, mis võimaldavad kindlaks teha, et vastuvõtja tahe tulevase ebamoraalse toimingute teostamiseks tasu kättesaamisel oli suunatud mitte lubaduse täitmisele, vaid kontrahendi petmisele, ei võimalda vastuvõtjalt ära võtta saadud eset. Siin väljendub selgelt seaduseandja tahe kõrvaldada motiiv, mis võiks põhjustada varast, petjat, varastatud asjade või salakauba ostjat kindlaks jääda oma lubadusile, mida ta andnud kuritegevusliku eesmärgiga oma sõbrale. Riigi ja ühiskonna oluliste vajaduste kindlustamine (*salus rei publicae*) sunnib seaduseandjat nende isikute suhtes kaitsma sõnamurdmist selleks, et juba ette hävitada kuritegevusliku inimkonna õhkkonda⁵. Püüdes sellele eesmärgile, vene „Svod“ rooma õiguse eeskujul ei pööra tähelepanu artiklis 3719. ja 3723. käsitletud juhtudel ebamoraalse lepingu sõlmijate isikute süüdivuse astmele. Sel asjaolul on kahekordne tähendus. Esiteks, seaduse järgi pole alust lubada tagasinõudmise õigust põhjusel, et vastuvõtja täitis temale antud ülesande raskema õiguserikkumisega, kui oli seda temale esitatud kontrahendi poolt lepingu sõlmimisel; näit. kui vastuvõtjale oli tehtud kohuseks kätte saada teatud asi varguse teel, eesmärk saavutati aga viimase poolt röövimisega. Tagasinõudmist ei saa võimaldada ka säärasel juhul, kui ebamoraalse lepingu sõlmimine on peasjalikult vastuvõtja kuritegevusliku tahte järelalus. Säärast nõuet ei saa seepärast esitada ka jultunud kurjategija avatleja vastu, kes alaliste pealekäämistega ja ka ähvardustega avatleb ebamoraalse lepingu sõlmimisele nõrgaloomulist ja ka arga inimest. Seaduse täpsa mõiste järgi pole ka alust pühendada säärase nõude suhtes mingit juriidilist tähelepanu isiku kahetsemisele, kes andnud oma kontrahendile midagi tingimusel, et see teostaks kuriteo või mõne muu ebamoraalse toimingute.

⁵ Kurjategijad omad poolt reageerivad säärasele ühiskonna püüdele omakohtuga. Selle teostamiseks asutati Ameerikas kui ka Euroopas isegi ühinguid. Nii asutati veel 1929. a. veebruarikuus Berliinis säärane kurjategijate — reitsidivistide ühing iseloomuliku nimetusega „Alati truu“ („Immer treu“).

See märkus on maksev ka neil juhtudel, kus kahetsemine ei piirdu mitte üksnes seesmise — s. o. hingelise protsessiga, vaid avaldub ka välispidises vormis, nagu seda on kahetseja otsene teatamine vastuvõtjale varem mõeldud teo selgekujulise äraütlemise kohta. Siin pole oluline ka küsimus, kas säärane teatamine on tehtud enne või pärast kavatsetava ebamoraalse toimingu teostamist.

Art. 3719. ja 3723-as väljendatud reegel pole kohaldatav mitte üksnes neile lepinguile, mille eesmärgiks on anda kasu ühele kontrahendile, vaid ka nende lepingute suhtes, mille eesmärgiks anda kasu mingil ebamoraalsel teel mõnele kolmandale isikule. Mainitud reegli kohaldamiseks ei nõuta ka, et ebamoraalse teo kordasaatmine oleks lepingu alusel kohustiseks mõnele kontrahentidest. Seda reeglit kohaldatakse ka juhtudel, kui antakse edasi midagi eeloleva ebamoraalse teo kahjulikkude järelduste tagatisena, kui seejuures teostamine või mitteteostamine on olenev säärase tagatise saaja isiku tahtest⁶. Maksva seaduse järgi on need artiklid kohaldatavad ka simuleeritud lepinguile. Vastasarvamust ses suhtes pooldab Bukovski⁷. Tema vaate järgi „*ob turpem causam* vastuvõetu tagasiandmise aluseks on eeldus, et kontrahentide tahe on suunatud sellele, et vastuvõtja tõeliselt sai ja alal hoidis temale antud või lubatud eseme, ehk teiste sõnadega, et toiming peab saama tõelise teostamise. Teissugusena tundub kontrahentide vahel ebamoraalsel alusel teostatud simuleeritud toiming — kui näit. maksujõuetu võlgnik, et kaitsta oma teatavat varandust kreditoride eest, annab selle simuleeritult üle kolmandale isikule. Siin jääb ebamoraalne eesmärk teisele kohale, sest asja vastuvõtja isiku kaastegevus ei moodusta endast veel mitte tõelise üleandmise ja vastuvõtmise põhjust (*causa*), vaid ta on ainult eeldus arvatava toimingu formaalseks teostamiseks. Säärasel juhul on isikul, kes asja üle annab arvatava toimingu alusel, õigus nõuda selle asja tagasiandmist, sest tema kreditoride suhtes ebaseadusepärane tegevus ei või olla vastuvõtja isiku rikastumise aluseks, kuna rikastumist ei soovinud kumbki pooltest; teisest küljest ebamoraalne eesmärk iseendast ei suuda veel muuta arvatavat toimingut tõeliseks.“ Peamõtte,

⁶ Puchta, *Cursus d. Institutionen* 4. väljaanne III k. lk. 96 ja 97.

⁷ *Svod graždanskijh uzakonenii gub. Pribaltiskijh* II k. lk. 1593.

milleni jõuame säärase arutlustega, on see, et leping, kuigi ebamoraalne, mis sõlmitud varanduse ühelt kontrahendilt teisele ülemineku tõelise sooviga, toob endaga kaasa õiguste omandamise üleantava asja suhtes sellele, kellele see asi antakse, simuleeritud lepingute juures säärast õiguste tekki- mist aga ei esine. See vaade tundub õigustatuna saksa pandek- distide seisukohalt, kes varanduse omandamise juriidiliseks aluseks loevad ka ebamoraalset lepingut; varandus kuni selle tagasinõudmiseni isikulise — mitte asjalise — hagi kaudu (*condictio ob turpem causam*) kuulub sellele, kellele ta üle anti ebamoraalse lepingu alusel⁸. Seepärast peame ka Bu- kovski arutelu, mis toeb Saksa kohtupraksisele üldise õiguse (*gemeines Recht*) alusel, tunnistama õigeks viimase suhtes. Mis puutub aga meie tsiviilõigusse, siis pole see kokkukõlas siinmainituga. Asudes ebamoraalse lepingu maksvussetuse sei- sukohale, ei saa temale anda õiguste omandamise juriidilise aluse tähendust. Seepärast kellegi tahe, üle anda varandust teisele isikule, omab ebamoraalse lepingu juures sama vähe juriidilist tähendust, kui simuleeritud toimingki, mille kohta „Svodi“ art. 2951 ütleb, et sellejuures „tahte avaldusel pole juriidilist tähendust, kui ainult sellega pole seadusevastaselt ühendatud kõrvaliste isikute petmine.“ Seega meie õiguse järgi pole olemas neid tunnuseid, mille alusel saksa pandek- tistid eraldavad simuleeritud toiminguid teistest ebamoraal- seist toiminguid. Simuleeritud lepinguile on seepärast kohal- datavad „Svodi“ art. 3719 ja 2723. See tees väärib meie aru- saamisel eelistamist kõigi teiste vastasvaadete suhtes ja seda mitte üksi teoreetilisil, vaid ka praktilisil kaalutlusil. Simu- leerimise suurimaks ja kahjulikumaks nähteks on maksu- jõuetu võlgniku varanduse fiktiivne edasiandmine kredito- ride kahjuks. Oleks seepärast ebaloomulik võimaldada maksu- jõuetule võlgnikule, kes sõlmib simuleeritud lepingu oma kreditoride petmise eesmärgil, mingit kergendavat erandit üldisest reeglist, mis väljendatud art. 3719. ja 3723. Peaks olema arusaadav, et säärase simuleerimine võib esile kutsuda seaduseandja raskendatud, kunagi aga mitte kergendatud re- pressiooni. Pealegi säärase simuleerimise puhul ebaõige, pet- tusel põhinev ühe kontrahendi rikastumine teise arvel pole

⁸ Dernburg, Pandekten III k. § 138; Puchta, Institutionen 4. välja- anne III k. § 272.

veel ebamoraalse lepingu lõplik ja muutmatu resultaat, sest simuleeritult üle antud varandust võivad seaduslikul alusel tagasi nõuda kolmandad isikud — maksujõuetu võlgniku kreditorid.

Peab tähendama ka, et siin käsitletud erinevusel meie seaduseandluse ja pandektide teooria vahel ei puudu ka oma ratsionaalne alus. Tunnustades ebamoraalsete lepingute maksust, pandektistid on sunnitud alal hoidma oma teooriat, et kaitsta kolmandate, heas usus toimivate isikute huvisid. Sest rooma õiguse järele poleks varanduse heas usus omandajal võimalust end seaduslikult kaitsta „*ubi rem meam invenio, ibi eam vindico*“ alusel tema vastu esitatud vindikatsioonihagi vastu, kui varanduse üleandja oli selle omandanud ebamoraalse lepingu alusel ja kui viimane tühistatakse. „Svodi“ art. 923. ja 3839. eriliste määruste tõttu meil seda karta ei tarvitse.

Nagu varem tähendatud, ei suuda rahuldada meie õiglusetunnet need juriidilised normid, mis põhinevad art. 3719. ja 3723. ja millega võimaldatakse seaduslikku kaitset neile isikule, kes petavad oma kaaslasi. Kahjuks peab aga tähendama, et nende eetiliste põhimõtete järjekindel läbiviimine, mis keelavad igasuguse vale ja pettuse, oleks paljudel juhtudel vastuvõtmatu politika nõuetele, mis püüavad esijoones kaitsta hädaohu eest riiki ja tema poolt tunnustatud õigustlikku korda. Sellest kõrvalekaldumisel tuleks muu seas tunnustada põhimõtet, et kohtuasutised peaksid teotsema säärate hagide aruteluga, mis tekivad petjate, varaste ja röövlite omavahelisest saagijagamisest. Seepärast tuleb niihästi välis-, kui ka sise-, seaduseandluse-, kui ka administratiivpoliitikas sagedasti leppida sellega, et reeglit „*salus rei publicae superma lex esto*“ ei suudeta kokkukõlastada aususe reeglitega⁹.

Soovides siiski vähemalt pehmemdada art. 3719. ja 3723. ebaõigeid järeldusi, võiks soovitada muuta seda määrust, millega ebamoraalse lepingu alusel saadud varad jäävad vara vastuvõtjale, selle vara konfiskeerimise määrusega. Selle

⁹ Teravmõtteliselt, kuigi paradoksaalselt, on väljendanud politika ja eetika erinevust Inglise saadik Veneetsia vabariigi juures kuulus diplomaat Henry Wotton. Küsimusele, mis on saadik, vastas Wotton, et selle sõnaga mõistetakse ausat isikut, keda saadetakse välismaale selleks, et ta valetaks oma isamaa kasuks (An ambassador is a honest man sent abroad to lie for his country).

abinõuga oleks ühest küljest kõrvaldatud õiglusetunde haavamine, mis tingitud isiku „seaduslikul alusel“ rikastumisest tema usaldaja petmisega, teisest küljest aga säiliks põhimõte, et petja kaotaks ebamoraalsele teole meelitava varalise tulu. Peab aga kohe tähendama, et *salus rei publicae* vaatekohalt ei saa heaks kiita säärast seaduseandluse muutmist. Ja nimelt: kartus ilma jääda varandusest ükskõik kelle kasuks on varanduse vastuvõtjale tõukeks ebamoraalse teo kordasaatmisele, mida soovisid kontrahendid. Ülalmainitud seaduse muutmine muutuks seega üheks teguriks, mis põhjustab ühiselule kahjulikku tahteavaldust. Kas ei tuleks seepärast, kui soovime lähendada art. 3719. ja 3723. sisu eetika reegleile, anda juriidilist tähendust ebamoraalse lepingu iga kontrahendi süüdivuse astmele. Selle mõtte kasuks oleks küllaldaselt viidata säärasele juhtudele, kus avatlejaks ja isegi sääraseks, kes kasutab kuratlikku kavalust, osutub mitte see isik, kes ebamoraalse eesmärgi saavutamiseks midagi üle annab, vaid isik, kes üleantud varanduse vastu võtab. Silmas pidades sääraseid ja nendega sarnaseid juhtusid seaduseandja võiks määrata, et art. 3719. ja 3723.-as väljendatud üldisest reeglist on võimalik erand, mis lubaks tagasi nõuda need ebamoraalse lepingu alusel saadud varad, kus vastuvõtja süü on tunduvalt suurem teise kontrahendi süüst.

Säärane reegel asetaks aga omalt poolt tsiviilkohtule raske ja võõra koormatuse küsimuste lahendamise, mis sisult kriminaalse loomuga. Protsessuaalsest seisukohast poleks seepärast säärane muudatus soovitav. Materiaalse õigluse nõude kohalt oleks küll vaevalt midagi olulist selle vastu esitada.

Siiski ei suudeta ka selle ega teise parandusega täielikult kõrvaldada vastuolu art. 3719. ja 3723. ühelt poolt ja absoluutse õigluse nõuete vahel teiselt poolt. Säärane vasturääkivus jääks aga ainult üheks paljudest säärastest juhtudest. Põhjuseks siin on asjaolu, et õiglus — vastavalt Kanti sõnadele — on kättesaamatu inimloomusele ka siis, kui oleks võimalik lihtsustada positiivset õigust ja asendada seaduseandlike määruste lõpmatut mitmekesisust üksikute üldiste põhimõtetega¹⁰.

¹⁰ Kant, Kritik der reinen Vernunft, 5. väljaanne, lk. 358.

Kirjanduse ülevaade.

Vabastamise kriis.

Belgia kriminaalteaduslikus ajakirjas „Revue de Droit Pénal et de Criminologie et Archives Internationales de Médecine légale“ nr. 3, 1930. a. on toodud prantsuse tuntud kriminalisti, Strassburgi ülikooli prof. J. A. Roux' kirjutis, mille viimane kirjutatud eessõnana „Revue international de droit pénal“ alustatud ankeedile tingimuste üle, kuidas tuleks toimetada vangide vabastamist, et see oma ülesandeid täidaks.

Toome prof. Roux' kirjutise kokkuvõtte, mis mitmes asjus väärrib tähelepanu.

Rahvusvahelise Kriminaalõiguse Ühingu juhatuse nõukogu on mures retsiidivi sageduse üle, mis näht kõikides riikides ennast tunda annab. Tõeliselt ei moodusta retsidivistid ühtlasemat massi, kui süütegijad, kellest nad kujunevad. Retsidivistide hulgas leidub ühelt poolt normaal- või enam-vähem normaalimesi ja teiselt poolt ebanormalseid inimesi. Kriminaalõiguse viimased reformid ja seadustikkude eelnõud näevad ette ebanormaalsete retsidivistide vastu teised abinõud, kui see varem oli. Nendele vaadatakse kui haigeile ja talitatakse nendega vastavalt. Lahendamata on ja teeb muret täiesti normaalnimeste küsimus, kes pärast vanglast vabanemist uusi süütegusid korda saadavad. On vajalik leida abinõusid normaalseteks tunnistatud retsidivistide vastu, kellest on saanud harjumussüütegijad, ühtlasi selle liigi tekkimist püüda vähendada.

Sagedasti on juhitud tähelepanu sellele, et üleminek vangist vabasse ellu elab üle kriisi. Vanglas elatakse niiõelda muretult, sest pole vangil vaja hoolt kanda toidu eest ega otsida tööd. Ei ole mingit vastutust endal, kui ainult kuulata ja täita, mis kästakse.

Sellest reeglipärasest passiivsest elust satub vabastatu järsku olukorda, kus kõik mured lasuvad tema õlgadel. Ta muutub küll enda härraks, kuid tunneb ühtlasi ka oma hädasid rohkem, kui vangis olles. Seda suurendab asjaolu, et olek vanglas teda alla on surunud ja energiat vähendanud. Teenistust otsides ei ole tal kerge kohta saada, sest vaevalt võetakse vastu isikut, kes vangis olnud. Teiselt poolt on tööotsija ise enamasti keskpärane paluja, kel puudub õnnetu tööotsija tungiv iha. Tagasilükatud tööotsija tunneb kibedust, satub jälle libedale teele ja temast kujuneb lõpuks retsidivist. Selles seisabki vabastamise kriis, mille kohta ülalnimetatud ühingu juhatuse nõukogu ankeedina rea küsimusi püstitanud.

Professor Roux tõstab esile viis asjaolu, mis mõjustanud vangisviibija tulevikku.

Esiteks töövalik. See küsimus kerkib küll ainult pikemat aega kinni peetavate suhtes. Töö peab olema säärane, et vangi tulevik oleks temaga ühenduses, mitte aga, et vabanedes ei saa endine vang õpitud tööoskust kasutada, ühe sõnaga, töö vanglas peab ette valmistama vangile tuleviku. Kõige hädaohlikumaks osutub samm, millega vangis muudetakse põllutööline tööstustööliseks ja ümberpöördukt. Et seda vältida, tuleks vangid paigutada säärasele tööle, mida nad juba tunnevad ja varem on teinud. Sellega oleks ka karistuse raskus kõigile ühtlane, kui asjatundja teeb oma tööd, samuti oleks sel korral vangide töö ka tagajärjekam. Karistusasutis pole küll mikrokosmos ega saa temas kõiki olemasolevaid töid korraldada, kuid üldist jaotust linna- ja maaelanikkude vahel võib ikkagi teostada. Ei tule vange paigutada karistusasutisse kohtu alluvuse järele, vaid silmas pidades vangide elukutset. Vastasel korral võib hõlpsasti juhtuda, et vang vabanedes pole enam ei linnatööline ega ka põllumees. Sest vangisolek peab inimest ette valmistama kõige pealt sotsiaalsele elule ja vangist tegema tubli töömehe.

Teiseks on väga tähtis vangi tuleviku eest hoolitsemine vanglasviibimise ajal. Nimetatud asjaolu peitub juba töövalikus. Karistusasutise haldus peab harjuma mõttega, et ühel päeval saab vang lahti ja astub jälle seltskonda; tuleb juba varakult hoolt kanda selle eest, et ta sinna jääks ega tuleks retsidiivistina tagasi.

Vangide juhid ei tohiks olla liiga ühekülgsed, ennast pidades ainult kohtuteenijaks ja kohtuotsuste täitjaks. Vangide tööle ei tohiks vaadata kui karistuse osale. Ja vangide juhid ei tohi arvata, et sellest momendist, mil vangla väravad avatud, on nende ülesanne täidetud.

Vangi ei tohi rõhutada passiivsusse jätta, vaid tuleb alati neile juhatust anda nende tulevikuväljavaadete üle; tuleb selgitada, et vangi vabastamisest pole üksi vang, vaid terve ühiskond huvitatud ja nimelt, et saada töömeest, aga mitte kurjategijat.

Kriisi põhjuste hulka kuulub ka viis, kuidas toimub vabastus. Seni on sellele vaadatud lihtsalt kui võlakohustise täitmise peale, eile vabaduse kaotus kõigi raskustega, täna vabadus kõigi oma ohtudega. Üleminek on väga järsk. Mis oleks siis, kui arstid oma haigetega niiviisi talitaksid ja nad tervistumisel kohe täitsa vabaks laseksid? Järsku üleminekut vanglast vabadusse ei saa lahendada seeläbi, et vange vabastada enne tähtaega tingimusega, et retsidiivi korral see aeg juurde arvatakse.

Näib, et kõige paremaid tagajärgi saavutame alles siis, kui vahepealseid staadiume loome. Nii tuleks vangile kinnipidamise aja viimases osas võimaldada kasvatada juukseid ja habet, lugeda ajalehti ja ajakirju ning tarbe korral teda vangimajast välja lasta

tööotsimiseks vabakssaamise korraks. Säärased abinõud tasandaksid üleminekut vanglast vabadusse. Retsidiive soodustab neljandaks aeg, millal vange vabastatakse. Kinnipidamise aega ei tuleks puhtmatemaatiliselt arvestada, täpsalt sest momendist, kui vang toimetati karitussasutisse, momendini, mil aeg täis on. Sest vabakslastud inimese esimene samm on tööleidmine. Kui viimane nüüd laupäeva õhtul või puhkepäeval vabaks on lastud, siis on aeg, kus tööstused suletud ja kõrtsid rahvast täis. See mõjub halvavalt. Vabastamise aega ja majanduslikku elu tuleks rohkem kokkukõlastada, et siin teatud harmoonia valitseks. Samuti tuleks rohkem ka mõelda vabastatute rõivastisele ja neid mitte viletsates rõivastes välja lasta.

Viieandaks etendab suurt osa vabakslastud inimese hooldamise ja abiandmise küsimus. Politseiline valve mõjub raskelt endise vangi enesetundele, tuletades endist aega meelde. Vabatahtlik hooldamise seltsi poole pöördumine ei anna ka häid tagajärgi, sest kuigi ka vabastatu on nüüd täiesti vaba, ei tule unustada, et ta siiski vabam pole kui iga tööline, kes allub töö- ja hoolekandeseadustele. Nii ei või ka vabastatule täielist vabadust anda, et ta võiks talitada ainult oma vaba tahte järel. Ja ühes sellega tuleb pooldada sunduslikku alistumist hooldamise seltsile.

Lühidalt: vangide vabastamine põeb kriisi ja ootab kiireid ja kindlaid reforme.

Leo Leesment.

Kohtule alluva noore vaatlus. Nimetatud küsimuse üle kirjutab noortekohtunik Paul Wets belgia kriminaalteaduslikus ajakirjas „Revue de Droit Pénal et de Criminologie et Archives Internationales de Médecine légale“, 1930. a. Nr. 1 järgmist.

Modern kriminaalteadus võideldes kuritegevusega näeb selles, vastandiks klassikalisele koolile, laiaulatuslikku küsimust. Temast pole huvitatud üksi kriminalistid, vaid ka sotsioloogid, bioloogid ja psühholoogid. Kui püütakse võidelda selle eest, et vähendada kuritegevust, siis tuleb siin kõige pealt tähelepanu pöörata noortele, kes pole veel täisealised. Täisealine, jõudes oma evolutsiooni lõppu, omab niiõelda juba teatud „statismi“. Noored aga, kelle psüühika muutlik, olenedes eest, lapsepõlvest, samuti ka päritud teguritest, on vastandina täisealistele „dünaamilises“ seisukorras. Et noore iseloomustavaid jooni kindlaks teha, on vaja teda üksikasjaliselt vaadelda ja nimelt kestvalt, sest ühekordne vaatlus noore muutlikkuse juures ei anna meile veel midagi. Kui tahetakse tundma õppida noort, on vaja teda vaadelda sagedasti, sest noor kujutab enesest muutlikku protsessi.

Igal noorel on oma iseärasused, mida ainult siis näeme, kui uurime teda kujunemise kestel. Pole sugugi õige, kui öeldakse, et

noored on kõik ühesugused. Igal noorel on oma iseärasused, oma erinevused, mis on selgunud Moll'i katseasutises tehtud vaatluste tagajärjel.

Belgia noorte vaatluskoolide kasvatuslik politika hoiab noori liialdatud kohtuotsuste eest, võttes neid oma vaatluse alla ja jaotades neid pärast seda iseärasuste järgi vastavatesse asutistesse, kuhu nad paigutatakse, arvestades nende tõelist seisukorda ja parandusevõimalusi.

Esimene vaatluskool loodi Belgias kuninga otsusel 31. detsembrist 1913. a. Otsus oli tehtud 1912. a. 15. mai seaduse 21. art. järel-dusena, milles oli ette nähtud, et noortekohtunik kahtluse korral noore füüsilise või vaimlise seisukorra suhtes võib noore paigutada vaatluse alla ja määrata temale ühe või mitme spetsialisti arstliku katse. Sama seaduse 39. artikkel näeb ette, et alaealisi, kes asetatud valitsuse hoole alla, võib teiste abinõude hulgas ka paigutada spetsiaalasutisse vaatluseks.

Kuigi mõnelt poolt on Moll'i meetodit väga eitavalt arvustatud, nimelt selles, et tagajärjed on väikesed ja kulud suured, ei tuleks siiski unustada, et nimetatud meetod on preventiivne, mis hoiab eemal kuritegevusest ja parandab noori enne kui nad kardetavateks süütegijateks saanud. Kui seda tööd ei oleks tehtud, siis annaksid kahjud, mis edaspidised süütegijad tekitanud, riigile ennast palju suuremal määral tunda. Ja juba mõni aeg tagasi on leitud, et preventiivabinõud on aluseks kuritegevuse vastu võitlemiseks.

Ministeeriumi instruksioon 23. sept. 1916. a. kirjutab ette vaatluseasutistele järgmised ülesanded: a) tungida noorte hingesse, et kindlaks teha paranemisvõimalused ja määrata kasvatuskorra kasvatusalused; b) teostada klassifikatsioonialused; c) ette näha kohast talitust ja vastavad liigitused ja korraldada noore kasvatuslikku korda.

Noorte vaatlus peab olema kestev, kui tahetakse saavutada õigeid tagajärgi. Seda nõuti 1921. a. peetud noortekaitse rahvusvahelisel kongressil.

Peale selle on tingimata vaja, et vaatlusasutise personaal oleks spetsiaalse ettevalmistusega, sest ainult eriteadlased oleksid siin omal kohal. Samuti tuleb neis asutistes teostada järjekindel erikord, kus on kombineeritud kindel distsipliin teatud vabadusega, mis kergendab sisemiste tunnete väljendamist.

Kohtule alluva noore vaatlus toimub üksikasjaliselt neljast vaatlusviisist lähtudes. Need on: arstlik, psühholoogiline, pedagoogiline ja professionaalne. Pedagoogiline katse jaguneb omakord järgmistesse osadesse:

I. Psühhosomaatiline katse, mille kaudu tehakse kindlaks vaimu füüsilised omadused, samuti ka tundlikkus ja psüühilised omadused.

II. Intellektuaalne uurimine, mille alla kõige pealt kuuluvad: tähelepanu, mälu ja kujutlusvõime, arutamise- ja otsustamisvõime, väljendamisabinõud jne.

III. Karakteroloogiline katse. Siia kuulub, näiteks, ärritatus, kohaldamise kalduvused koduste ja ühiskonna suhtes, noore moraalsed arutlused mineviku kui ka tuleviku suhtes.

IV. Kutseline määramine, nagu kutseline haridus, noore ja tema vanemate hüved ja pahed.

V. Üldine kasvatusvõimelisus (éducabilité).

Arstlik katse koostub järgmisest üksikasjust. Siia kuulub kõige pealt päritud mineviku kindlakstegemine, samuti kodused, s. o. korteri tingimused, siis lapse kirjeldus. Peale selle määratakse füüsilise ja neuroloogiline konstitutsioon.

Individaalvaatluse meetod viib lõpuks noorte väljavalikule ja põhineb nõndanimetatud „paviljongide“ süsteemil. Kindel arv paviljonge Moll'i järele on asetatud ühte gruppi. Iga paviljong moodustab erilise kutsemääramise töökoja, kuna tema kõrval asub pedagoogilise vaatluse klass. Ruumide korraldus ja esemed ning nende paigutus näitavad üleminekuvormi perekonnaelust klassiruumi. Riidetuba ja elutuba täiendavad paviljongi. Paviljongis viibijate arv on piiratud 24-ga. Ülal asub ühine pesemisruum ja isiklikud toakesed, väljas — mängu- ja ajaviitekohad ning aed.

Noorte jaotus paviljongides toimub vanaduse ja kõnekeele järele (flaami ja valooni keel). Eripaviljong on ette nähtud uutele sisseastujatele, teine — noortele vaimliste riketega.

Alaealiste vaatluse töö toimub järgmiselt. Kui keegi tuleb asutisse, esitatakse ta kõige pealt juhatajale, kes temaga kohe igakülselt tutvub ja esimesse kontakti astub. Selle järel läheb sisseastuja halduskonna korraldusse formaliteetide toimetusteks. Peale selle alistub ta hügieeni nõuetele: saun ja pesu ning riiete kohendamine. Vorm on Belgia säärastes asutistes targalt kaotatud. Sisseastuja läheb nüüd sisseastujate paviljongi, kus arst tema läbi vaatab. Kõik saadud andmed märgitakse voodi juures olevale tahvlikesele. Kasvandik eraldatakse esialgu teistest, tavaliselt kolmeks päevaks. Vaatlus algab jutuajamise kaudu kasvandikuga. Viimasel on käsi- või koolitöö ees. Vahelduvad juhataja, vaimulik, kasvatajad ja ülevaatajad. Saadud andmed märgib igaüks tahvlikesele. Need olid vaatlused, kui kasvandik viibis üksilduses. Kui kolm päeva möödab, algab ühine elu teistega koos sisseastujate paviljongis. Kui nüüd kasvandikult jälle kõik vajalised andmed saadud, paigutatakse ta eripaviljongi ea, füüsilise arenemise ja keele järgi. Vaatlusi toimetatakse biograafilise ja

katselise meetodi järgi ning didaktiliste uurimisabinõudega. Domineeriva vea kindlakstegemise järel määratakse noor gruppi, kuhu ta kuulub oma tüübi järgi. Viga võib olla patoloogilist või sotsiaalset laadi. Patoloogilised süütegijad moodustavad arstliku või vaimlise tüübi, kuna sotsiaalsed — moraalse või sotsiaalse tüübi kitsamas mõttes. Nii saame neli gruppi: arstlik, vaimline, moraalne ja sotsiaalne. Säärast klassifikatsiooni pole alati hõlpus tegelikult teostada, sest leidub ju tüüpe, kel mitu viga, ja väga raske on siis leida, missugune neist domineerib.

Kui nüüd peaviga kindlaks tehtud, siis korraldatakse veel põhjalikumad vaatlused ja uurimised, et määrata täpsamaid erinevusi. Ja nende kindlakstegemise järel paigutatakse kasvandikud vastavatesse asutistesse: erikoolidesse, haiglatesse, erilistesse kasvatusasutistesse, koloniidesse, üksikutesse perekondadesse.

1927. aastal oli kõigist kasvandikest 4,25% arstlike vigadega, 29,34% vaimliste vigadega, 58,7% moraalsete vigadega (kõige suurem grupp), viimastest 6% raskete perverssidega ja lõpuks 8,34% puhtsotsiaalsete vigadega.

Tuleb veel tähendada, et 56% kohtule alluvate meessoost noorte seast, kes Moll'i juures uuritud, olid vereriketega, 31% päritud siifilise, 22% päritud alkoholikud ja sarnased, 88,6% närviriketega ja 65% muude arstlike riketega.

Moll'i töö on vilja kandnud. Seda näitab asjaolu, et 1929. a. on kesk-vaatlusasutises õppinud ja oma haridust täiendanud 165 isikut, nii belgia õpetajad ja arstid, kui ka välismaalased. On tulnud asutisega tutvuma Hispaaniast, Helveetsiast, Tšehhoslovakkias ja isegi Inglismaalt.

20. oktoobril 1929. a. koostatud andmed näitavad, et peateguriteks noorte kuritegevuses on osutunud: noore vanemate alkoholism 33,5%, vanemate psüühilised korratused 20%, vanemate halb käitumine või karistatud olek (la condemnation) 21,5%, kodu korratused: vaeslapsed, vallaslapsed, hooletusse jäetud lapsed 70%, noorte psüühilised korratused 40,5%, tänava halvav mõju 60,5%, kõlblusvastase kirjanduse lugemine 17,5%, kino mõju 37%, tantsulokaalide mõju 21%, ümbruse hävitav mõju 3,5%, isa või ema õel noore kohtlemine 2,5%. Tuleb ka märkida, et siifilise ja päritud siifilise mõju ennast tunda annab.

Moll'i katsekoda, milles kontrollitakse kasvandikkude katsed, koostub neljast osakonnast: 1) psühho-sensoorne osakond, 2) psühholoogiline osakond, 3) ortofooniline osakond ja 4) kutselise määramise osakond.

Käsitööde tegemisel tehakse kindlaks kasvandiku kutselised oma-

dused ja kalduvused. Kõik saadud märkmed märgitakse tahvlikesele. Sedasama teevad omal erialal asutise arstid.

Iga nädal tuleb kokku arstlik-pedagoogiline konverents, kus ühiselt tehakse lõplik otsus noore kohta. Konverentsist võtavad osa asutise direktor, arst, sisseastujate osakonna juhataja ja vastava paviljongi juhataja, kus noor, kelle kohta otsus tehakse, viibib. Konverentsil võetakse kõik saadud andmed kokku, võrreldakse omavahel ja tehakse kokkuvõte. See kokkuvõte on siis vaatlusasutise lõplik otsus, mis saadetakse noortekaitse ametile ja noortekohtule.

Et saavutada töö ühtlust ja vältida vigu, tuleb igal hommikul juhatuse büroosse pedagoogiline konverents kokku nõupidamisele. Kuukonverentsist võtab osa asutise kogu personaal.

Personaal on saanud eriettevalmistuse, muu hulgas isegi teenijad-ülevalvatajad. Kuninga otsuse põhjal 19. novembrist 1921. a. asutati Moll'i poolt vastav ajutine kool noortekaitse asutiste õpetajate ja kasvatajate ettevalmistamiseks.

Lõpuks tuleb mainida, et alaealiste vaatlus ei lõpe noore asutisest lahkumisega, vaid kestab edasi neis asutistes, kuhu ta paigutatud. Ja alles hiljem, kui isik leitakse olevat täiesti paranenud ja normaalne, antakse temale vabadus seeläbi, et ta saadetakse kas kuhugi perekonda või koloniisse. Tuleb teinekord ette, et noor satub tagasi Moll'i juurde. Sel korral võetakse ette uus täiendav vaatlus, kusjuures saadud andmed saadetakse kohtuosakonda ja noortekohtunikule. Vaatlusasutise osa on seega lõpetatud. Noor lahkub sealt, kuhu teda saatus määranud.

Enne lahkumist valmistab juhataja kasvandiku viimast korda uuele teele, teda manitsedes ning julgustades, nõu andes ning selgitades.

Säärane on Moll'i töö läbi saavutatud asutis oma eriliste ülesannete ja täpsate sihtidega. Kui ta ka pole täiel määral täiuslik, on ta ju ainult inimeste saavutis, siis on tal kindel püüd ja tahe veel paremaks saada. Ta on riigi haldushoolekande tunnistuseks, et püütakse võidelda kuritegevuse vastu algusest peale seeläbi, et juba noori — kriminaalsuse juurt — püütakse kasvatada korralikeks kodanikeks. Moll'i saavutis on kriitika välja kannatanud ja sellest puhtana ja võitjana välja tulnud. Nii lõpetab Paul Wets oma ülevaate.

Leo Leesment.

Ülevaated.

Kohtute koosseis ja tegevus 1929. a.

I.

A. Koosseis.

Aruandeaastal töötas 7 kollegiaalkohtut 82 kohtunikuga ja 88 üksikkohtunikku.

Riigikohtus töötas aruande-aastal endises 13-liikmelises koosseisus: esimees, abiesimees, kolm osakonnajuhatajat ja kaheksa kohtuliiget: kriminaal- ja tsiviilosakonnas kummaski kaks liiget ja administratiivosakonnas neli liiget ja abiesimees.

Kohtupalat töötas aruandeaastal endises 13-liikmelises koosseisus: vanem esimees, departemangu esimees ja 11 kohtuliiget. Nendest töötasid kriminaaldepartemangus vanem esimees ja 4 kohtuliiget, ning tsiviildepartemangus: departemangesimees ja 7 kohtuliiget.

Rahukogud — arvu poolest neli — töötasid aruandeaastal samuti endises koosseisus: peale esimeeste Tallinnas kolm ja Tartus kaks abiesimeest, Rakveres ja Viljandis kummaski üks abiesimees ning alalisi liikmeid Tallinnas 15, Tartus 13, Rakveres 8 ja Viljandis 6, kokku 53 rahukogude koosseisu kuuluvat kohtunikku.

Kohtu-uurijate ameteid oli aruandeaastal 33: Tallinna-Haapsalu Rahukogu ringkonnas 13 kohtu-uurija ametit, nende hulgas 2 tähtsamate asjade jaoks (kuna kolmas oli üle viidud ajutiselt Viljandi-Pärnu Rahukogu juurde), Tartu-Võru Rahukogu ringkonnas 10, nende hulgas üks tähtsamate asjade jaoks, Rakvere Paide Rahukogu ringkonnas 5 ja Viljandi-Pärnu Rahukogu ringkonnas 5 (viies oli ajutiselt üle toodud tähtsamate asjade kohtu-uurija). Saaremaa 1. ja 2. jaoskonnas ning Hiiumaa jaoskonnas täitsid vastava jaoskonna rahukohtunikud ühtlasi ja kohtu-uurijate kohuseid.

Rahukohtujaoskondi oli aruandeaastal 53, nimelt Tallinna-Haapsalu ringkonnas 18, Tartu-Võru ringkonnas 17, Rakvere-Paide ringkonnas 10 ja Viljandi-Pärnu ringkonnas 8.

Lisarahukohtunikke oli ametis 2: Üks neist töötas peamiselt Tartu-Võru, teine Tallinna-Haapsalu Rahukogu ringkonnas.

Sõjaringkonnakohus koostus 3 kohtunikust: esimees ja kaks kohtunikku ning kohtu juures töötas kolm kohtu-uurijat, kellest kolmanda amet 1. dets. 1929. a. ära kaotati.

B. Ametisse nimetamised, ümberpaigutused ja vabastamised.

Riigikohtu ja Kohtupalati koosseisus aruandeaastal muutusi ei olnud.

Rahukogudes ja nende alla kuulvate kohtunikkude hulgas olid järgmised muutused: (Järg lk. 267.)

Riigikohtu administratiivosakonna

I astme toimetused Asutised, kelle otsuste peale kaebused antud.	1. jaan. 1929. a. oli lõpetamata		1929. a. tuli juurde		K o k k u		L õ p e t a t i 1929. a a s t a l										1. jaan. 1930. a. jäi lõpetamata	
	arv	%	arv	%	rahuldati		jäeti tagajärjeta		jäeti läbi vaatamata mittedesugustel põhjustel		kõrvaldatud läbi vaatamisel		pandi seisma		K o k k u	arv	%	
					arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%				arv
1 Kohtu- ja siseministerium	14	37	51	13	28,26	25	54,35	4	8,69	2	4,35	2	4,35	46	5			
2 Politseivalitsus	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—			
3 Rekvireerimise Peakomisjon	14	18	32	2	6,25	26	81,25	1	3,12	2	6,25	1	3,13	32	—			
4 Vangimajade Valitsus	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—			
5 Teedeministerium ja Veeteedevalitsus	2	8	10	3	33,33	6	66,67	—	—	—	—	—	—	9	1			
6 Raudteedevalitsus	1	2	3	1	33,33	—	—	1	33,33	1	33,34	—	—	3	—			
7 Posti-telegr.-telef. Valitsus	—	2	2	—	—	1	50	—	—	1	50	—	—	2	—			
8 Hariduse- ja Sotsiaalministerium	72	123	195	26	21,14	83	67,48	8	6,50	4	3,25	2	1,63	123	72			
9 Kinnitusnõukogu	2	7	9	2	28,57	5	71,43	—	—	—	—	—	—	7	2			
10 Majandusministerium	6	25	31	2	8,69	18	78,26	3	13,05	—	—	—	—	23	8			
11 Otsek. Maks. Valitsus ja Peakomisjon	29	90	119	7	11,47	47	77,05	4	6,56	1	1,64	2	3,28	61	58			
12 Tulumaksu Peakomitee	32	74	106	15	28,85	35	67,31	1	1,92	—	—	1	1,92	52	54			
13 Tollikomitee	39	20	59	4	20	15	75	—	—	1	5	—	—	20	39			
14 Aktsiisivalitsus	—	31	31	11	39,28	12	42,85	3	10,71	2	7,16	—	—	28	3			
15 Riigikontroll ja -nõukogu	—	4	4	—	—	2	100	—	—	—	—	—	—	2	2			
16 Kaitsemin. ja Kaitseõukogu	5	16	21	2	11,11	10	55,56	—	—	6	33,33	—	—	18	3			
17 Kaitseväge Peakomisjon	3	7	10	1	11,11	8	88,89	—	—	—	—	—	—	9	1			
18 Välisministerium	—	2	2	1	50	—	—	1	50	—	—	—	—	2	—			
19 Riigikoguvalim. Peakom.	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—			
20 Põllutööministerium	149	237	386	47	23,38	115	57,21	6	2,99	24	11,94	9	4,48	201	185			
21 Ministrite vaheline komisjon	2	—	2	—	—	—	—	1	50	1	50	—	—	2	—			
22 Planeerimise Peakomisjon	108	149	257	36	20,45	124	70,46	5	2,84	11	6,25	—	—	176	81			
23 Maakorralduse Peakomisjon	70	116	186	36	40	49	54,45	2	2,22	3	3,33	—	—	90	96			
24 Keskkeekomisjon	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—			
25 Ettekanded otsuse tühistamise kohta	1	4	5	—	—	2	100	—	—	—	—	—	—	2	3			
26 Palved otsuste seletamise kohta	1	—	1	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—			
27 Mitmesugused asutised	2	6	8	—	—	—	—	2	25	6	75	—	—	8	—			
Kokku	552	983	1535	209	22,74	586	63,77	42	4,57	65	7,07	17	1,85	919	616			

1. jaanuaril 1929. a. oli lõpetamata:
 I astme asju — 552
 II „ „ — 114. — kokku 666.

1929. a. tuli juurde:
 I astme asju — 983
 II astme asju — 231. — kokku 1214.

Kõik kokku: $\frac{552+983}{1535} + \frac{114+231}{345} = 1880.$

Nendest lõpetati 1929. a. jooksul:
 I astme asju 919 ehk 59,87%
 II „ „ 216 „ 62,60%
 Kokku 1135 ehk 60,37%

1. jaanuariks 1930. a. jäi lõpetamata:
 I astme asju 616 ehk 40,13%
 II „ „ 129 „ 37,40%
 Kokku 745 ehk 39,63%

Avalikke kohtuistungeid oli — 54.
 Korraldavaid koosolekuid „ — 91.

Korraldavatel koosolekutel arutati kokku 1461 küsimust.

tegevuse aruanne 1929. a. kohta.

II astme toimetused	Kohtuasutised, kelle otsuste peale kaebused antud.	1. jaan. 1929. a. oli lõpetamata	1929. a. tuli juurde	K o k k u	L õ p e t a t i 1929. a a s t a l								K o k k u	1. jaan. 1930. a. jüi lõpetamata	
					rahuldati		jäeti tagajärgeta		kõrvaldati läbiivaata- miselt		lõpetati mitme- sugustel põhjustel				K o k k u
					arv	%	arv	%	arv	%	arv	%			
1	Tallinna-Haapsalu Rahukogu . .	17	31	48	10	35,71	15	53,57	—	—	3	10,72	28	20	
2	Tallinna 2. jaosk. rahukohtunik	—	1	1	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—	
3	Tallinna 3. jaosk. "	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
4	Tallinna 10. jaosk. "	—	1	1	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—	
5	Keila jaosk. "	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
6	Raasiku jaosk. "	2	6	8	5	100	—	—	—	—	—	—	5	3	
7	Rapla jaosk. "	1	2	3	—	—	1	100	—	—	—	—	1	2	
8	Haapsalu jaosk. "	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	1	—	
9	Lihula jaosk. "	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	1	—	
10	Saaremaa 1. jaosk. "	—	5	5	2	50	1	25	1	25	—	—	4	1	
11	Saaremaa 2. jaosk. "	—	3	3	—	—	2	100	—	—	—	—	2	1	
12	Tartu-Võru Rahukogu	7	26	33	5	25	15	75	—	—	—	—	20	13	
13	Tartu 1. jaosk. rahukohtunik .	1	2	3	1	50	1	50	—	—	—	—	2	1	
14	Tartu 2. jaosk. "	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	1	—	
15	Tartu 3. jaosk. "	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
16	Tartu 4. jaosk. "	1	2	3	—	—	—	—	1	100	—	—	1	2	
17	Tartu 5. jaosk. "	4	3	7	1	20	4	80	—	—	—	—	5	2	
18	Tartu 6. jaosk. "	3	4	7	2	50	2	50	—	—	—	—	4	3	
19	Mustvee jaosk. "	—	6	6	2	100	—	—	—	—	—	—	2	4	
20	Elva jaosk. "	5	9	14	1	33,33	2	66,67	—	—	—	—	3	11	
21	Jõgeva jaosk. "	1	3	4	—	—	1	100	—	—	—	—	1	3	
22	Otepää jaosk. "	5	6	11	4	44,44	5	55,56	—	—	—	—	9	2	
23	Valga 1. jaosk. "	—	1	1	—	—	—	—	1	100	—	—	1	—	
24	Valga 2. jaosk. "	1	1	2	—	—	1	100	—	—	—	—	1	1	
25	Võru 1. jaosk. "	1	1	2	—	—	1	100	—	—	—	—	1	1	
26	Võru 2. jaosk. "	3	4	7	4	80	1	20	—	—	—	—	5	2	
27	Petseri 1. jaosk. "	—	2	2	—	—	—	—	1	100	—	—	1	1	
28	Petseri 2. jaosk. "	1	1	2	1	50	1	50	—	—	—	—	2	—	
29	Rakvere-Paide Rahukogu . . .	15	11	26	5	21,74	18	78,26	—	—	—	—	23	3	
30	Rakvere 1. jaosk. rahukohtunik	—	1	1	—	—	1	100	—	—	—	—	1	—	
31	Rakvere 2. jaosk. "	—	3	3	1	50	1	50	—	—	—	—	2	1	
32	Narva 1. jaosk. "	2	1	3	2	75	1	25	—	—	—	—	3	—	
33	Jõhvi jaosk. "	1	—	1	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—	
34	Tapa jaosk. "	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
35	Paide jaosk. "	2	1	3	—	—	2	100	—	—	—	—	2	1	
36	Lüganuse jaosk. "	—	11	11	—	—	—	—	2	100	—	—	2	9	
37	Järva-Jaani jaosk. "	2	1	3	—	—	1	100	—	—	—	—	1	2	
38	Viljandi-Pärnu Rahukogu . . .	10	31	41	9	34,62	17	65,38	—	—	—	—	26	15	
39	Viljandi 1. jaosk. rahukohtunik	2	3	5	2	50	2	50	—	—	—	—	4	1	
40	Viljandi 2. jaosk. "	4	6	10	4	57,14	3	42,86	—	—	—	—	7	3	
41	Pärnu 2. jaosk. "	13	5	18	—	—	12	92,31	1	7,69	—	—	13	5	
42	Pärnu 3. jaosk. "	2	5	7	1	25	3	75	—	—	—	—	4	3	
43	Mõisaküla jaosk. "	2	8	10	—	—	7	100	—	—	—	—	7	3	
44	Suure-Jaani jaosk. "	3	8	11	3	33,33	6	66,67	—	—	—	—	9	2	
45	Põltsamaa jaosk. "	3	3	6	2	40	3	60	—	—	—	—	5	1	
46	Riigikohtu otsuste ümberotsust.	—	4	4	—	—	2	66,67	1	33,33	—	—	3	1	
Kokku		114	231	345	70	32,46	135	62,51	8	3,71	3	1,32	216	120	

Riigikohtu kriminaalosakonna

	Otsustamata asjade arv		K o k k u	Otsustatud asju 1929. a.										K o k k u
	1. jaanuaril 1929. a.	Juurde tulnud asjade arv 1929. a.		Tagajärjete jäetud	Otsused muudetud või tühistatud	Kr. Kp. S. §§ 916 ¹ , 912, 174 põhjal läbivaatamiselt kõrvaldatud	Teistel põhjustel läbi vaatamata jäetud	Erakaeбусes tagajärjete jäetud	Erakaeбусes rahuldatud	Ettepanekud tagajärjete jäetud	Ettepanekud rahuldatud	Kaeбусes tagajärjete jäetud	Kaeбусes rahuldatud	
Kohtupalat	19	178	197	146	22	2	3	2	1	—	—	—	1	180
Sõjaringkonnakohus	2	23	25	15	5	—	—	2	—	—	3	—	—	25
Tallinna-Haapsalu Rhk.	61	239	300	235	48	4	3	3	—	—	1	—	—	294
Tartu-Võru	48	217	265	186	40	2	1	17	1	—	1	1	—	249
Rakvere-Paide "	32	147	179	126	24	3	1	7	3	1	4	—	—	169
Viljandi-Pärnu "	22	155	177	136	22	1	2	9	1	—	—	—	—	171
Asja uuend. palved	3	25	28	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	26
Kokku	187	984	1171	868	163	12	10	40	6	1	9	4	1	1114

Riigikohtu tsiviilosakonna

	1. jaanuaril 1929. a. oli otsustamata	1929. a. jooksul juurde tulnud	K o k k u	Otsustatud asjade arv 1929. a.			1. jaanuariks 1930. a. jäi otsustamata
				Tagajärjete jäetud	Kaeбусes (palved) rahuldatud (otsused tühistatud)	K o k k u	
Kohtupalat	169	283	452	199	47	246	206
Tallinna-Haapsalu Rahukogu	187	526	513	178	118	296	217
Tartu-Võru Rahukogu	176	218	394	176	43	219	174
Viljandi-Pärnu Rahukogu	103	226	329	115	46	161	170
Rakvere-Paide Rahukogu	43	112	155	61	12	73	81
Mitmesuguseid asju	3	8	11	10	—	10	1
Kokku	681	1173	1854	739	266	1005	849
Perekonnanime muutmise asju	29	83	112	14	49	63	49
Kokku	710	1256	1966	753	315	1068	898

1929. a. tegevuse aruanne.

Otsustamata asjade arv 1. jaanuaril 1930. a.	Kohuistungite arv	Korr. ldavate koosolekute arv	Korr. koosolekutel aru- tatud küsimuste arv	Otsustatud asjade arvust % %			
				Tagajärjeta jäetud	Otsused muudetud või tühistatud ja kaebused rahuldatud	Kr. Kp. S. §§ 9161, 912, 174 põhjal läbivaata- miselt kõrvaldatud	Teistel põhjustel jäi vaatamata jäetud
17	—	—	—	83,89	13,33	1,11	1,67
—	—	—	—	68	32	—	—
6	—	—	—	80,95	16,67	1,36	1,02
16	—	—	—	81,93	16,87	0,80	0,40
10	—	—	—	79,29	18,34	1,73	0,59
6	—	—	—	84,80	13,45	0,58	1,17
2	—	—	—	92,31	7,69	—	—
57	36	87	974	81,95	16,07	1,08	0,90

tegevuse aruanne 1929. a.

Asjade nõudehinna üldsumma		Asjad, milles nõuded hindamata	Otsustamata asjade nõudehind		Otsustamata asjad, milles nõuded hindamata	Kohuistungite arv	Korrald koosolekuid		Otsustatud asjade arvust % %	
Kr.	snt.		Kr.	snt.			arv	Arutatud küsimusi	Tagajärjeta jäetud	Kaebused (palved) rahuldatud (otsused tühistatud)
1.916.863	17	45	628.435	15	33	34	39	1063	80,89	19,11
1.946.620	61	6	153.196	93	14				60,14	39,86
451.548	86	28	107.933	08	21				80,37	19,63
229.498	52	20	82.181	78	24				71,43	28,57
209.338	09	3	49.033	18	5				83,56	16,44
478	56	7	—	—	1	100	—	—	—	
4.754.357	81	109	1.020.780	12	98				73,53	26,47
—	—	—	—	—	—				22,22	77,78
4.754.357	81	109	1.020.780	12	98	34	39	1063	70,51	29,49

Riigikohutn üldkogu 1929. a. tegevuse aruanne.

Asjade liigid	1929. a. jooksul otsustatud asjad.													Lõpetamata asju 1. jaanuaril 1930. a.	1929. a. oli korraldavaid istungeid	Neil istungitel arutatud küsimuste arv
	Lõpetamata 1. jaanuaril 1929. a.	1929. a. jooksul juurde tulnud	K o k k u 1929. a.	Kaebused, protestid ja palved tagajärjeta jätud	Otsused või määrused tühistatud	Kaebused ja seletusepärimused läbi vaatamata jätud	Asjatoimetus lõpetatud	Ettepanekud tagajärjeta jätud	Seletusi antud	Kohtutesead. § 295 ² kohaldatud	Teise kohtuasutisse üle antud	Beluurimise korraldamiseks prokurörile saadetud	K o k k u otsustatud asju 1929. a.			
1. Distriktinaarasjad	3	3	6	—	—	—	2	—	—	—	—	6	—			
2. Valve korras antud kaebused ja protestid:																
a) Riigikohutn otsuste peale	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—			
b) Kohupalati otsuste ja määruste peale	3	24	27	18	5	1	—	—	—	—	—	24	3			
d) Tall.-Haaps. Rnhk. otsuste ja määruste peale	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—			
e) Tartu-Võru Rnhk. otsuste ja määruste peale	—	5	5	4	—	1	—	—	—	—	—	5	—			
c) Rakve.-Paide Rnhk. otsuste ja määruste peale	—	10	10	3	—	—	—	—	—	—	—	3	7			
d) Vilj.-Pärnu Rnhk. otsuste ja määruste peale	—	3	3	1	1	1	—	—	—	—	—	3	—			
g) Rahnkohnnikkude ots. ja määruste peale	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—			
3. Seletusepärimised:																
a) Riigikohutn esimehelt	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—			
b) Kohutn- ja siseministrikt Maade suundvõtrandi. asjad	1	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1			
4. Mitmesugused asjad	2	7	9	—	1	—	1	—	—	—	—	9	5			
5. Mitmesugused asjad	1	11	12	1	—	3	—	—	—	2	—	8	4			
Kokku	10	77	87	30	7	8	3	4	8	2	4	67	30	39	176	

Tallinna-Haapsalu Rahukogus:

Ametisse nimetati: 1) 10. jaan. 1929. a. Tallinna 1. jsk. rahukohtunik Ervin Maeritz rahukogu alaliseks liikmeks, 2) 16. märtsil 1929. a. Tartu 1. jsk. rahukohtunik Elmar Fischer Tallinna-Haapsalu Rahukogu alaliseks liikmeks, 3) 18. septembril 1929. a. lisarahukoh-tunik Theophil Kaal Haapsalu jsk. rahukohtunikuks, 4) 5. oktoobril 1929. a. Jõhvi jsk. kohtu-uuriija Friedrich Kuusekänd Tallinna 1. jsk. tähtsamate asjade kohtu-uurijaks, 5) 23. detsembril 1929. a. lisarahu-kohtunik August Maasik Saaremaa 2. jsk. rahukohtunikuks.

Ametist vabastati omal palvel:

1) 16. veebruaril 1929. a. rahukogu alaline liige Eduard Juurik, 2) 25. mail 1929. a. Tallinna tähtsamate asjade kohtu-uuriija Osvald Einer, 3) 5. oktoobril 1929. a. Tallinna 5. jsk. rahukohtunik Heinrich Bergmann.

Ümber paigutati omal palvel:

1) 16. veebruaril 1929. a. Paide jsk. rahukohtunik August Ale-kõrs Tallinna 1. jsk. rahukohtunikuks, 2) 9. novembril 1929. a. Saare-maa 2. jsk. rahukohtunik August Tõnishof Tallinna 5. jsk. rahu-kohtunikuks.

Tartu-Võru Rahukogus:

Ametisse nimetati:

1) 10. jaanuaril 1929. a. vanem kohtuametikandidaat Gustav Praggi Võru 1. jsk. kohtu-uurijaks, 2) 16. veebruaril 1929. a. vanem kohtuameti kandidaat Leonhard Kaasik Petseri 2. jsk. kohtu-uurijaks.

Ametist vabastati omal palvel: 2. novembril 1929. a. Hermann Hesse rahukogu alalise liikme ametist.

Ümber paigutati omal palvel:

1) 2. veebruaril 1929. a. Jõgeva jsk. rahukohtunik Harald Oert Võru 2. jsk. rahukohtunikuks, 2) 23. märtsil 1929. a. Narva 1. jsk. rahukohtunik Ernst Hansson Jõgeva jsk. rahukohtunikuks, 3) 20. ap-rillil 1929. a. Tartu 5. jsk. rahukohtunik Erich Vadi Tartu 1. jsk. rahukohtunikuks, 4) 25. mail 1929. a. Haapsalu jsk. rahukohtunik Karl Guldens-tubbe Tartu 5. jsk. rahukohtunikuks, 5) 14. detsemb-ril 1929. a. Rakvere-Paide Rahukogu alaline liige Valentin Rõzov Tartu-Võru Rahukogu alaliseks liikmeks.

Rakvere-Paide Rahukogus:

Ametisse nimetati:

1) 27. märtsil 1929. a. vanem kohtuametikandidaat Aleksander Luik Paide jsk. rahukohtunikuks, 2) 11. mail 1929. a. lisarahukoh-tunik Friedrich Must Narva 1. jsk. rahukohtunikuks, 3) 9. novemb-ril 1929. a. vanem kohtuametikandidaat Artur Paal Rakvere jsk. kohtu-uurijaks.

Aruanne kriminaal- ja tsiviilasjade

K r i m i n a a l o s a k o n d.														
Otsustamata 1. jaan. 1929. a.	Juurde tulnud aruandeaastal	Kokku oli asju 1929. a.	Apellatsiooniasjad					Üldse otsustatud apellatsiooni- asju	Eraasjad			Üldse otsustatud eraasju	Üldkogule üle antud asju	Edasi kaevatud kassatsiooni korras
			Kinnitatud otsuseid	Osaliselt muudetud otsuseid	Õigetsmõist- vaid otsuseid (l. astmes oli stüümimisvaid otsuseid)	Erastüdistuses leppinud ja apellatsiooni- kaebustest loobunud	Erakaebusi rahuldatud		Erakaebusi tagajärjeta jäetud	Muid eraasju otsustatud				
176	503	679	323	85	39	28	475	3	81	5	89	6	159	

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise

Kohtuasutiste nimetus.	Otsustamata 1. jaan. 1929. a.	Juurde tulnud 1929. a.					Kokku oli asju 1929. a.	Otsustatud 1929. a.				Leppimise teel otsustatud asju	Asjatoimetusi ära lõpetatud
		Nõude korras	Täite korras	Hoiu korras	Erakaebustes	K o k k u		Nõude korras	Täite korras	Hoiu korras	Erakaebustes ja eratoimetustes		
Tall.-Haapsalu Rhk.	1648	1381	805	909	50	3145	4793	1044	805	811	48	5	231
Tartu-Võru "	1664	705	380	525	13	1623	3287	670	377	529	18	29	430
Rakvere-Paide "	576	387	192	470	33	1082	1658	272	193	330	22	11	130
Viljandi-Pärnu "	345	466	329	350	25	1170	1515	384	329	314	20	20	72
Kokku	4233	2939	1706	2254	121	7020	11253	2370	1704	1984	108	65	893

Ametist vabastati omal palvel: 5. oktoobril 1929. a. Jaak Vaabel Narva 2. jsk. rahukohtuniku ametist.

Ümber paigutati omal palvel: 9. novembril 1929. a. Järva-Jaani jsk. rahukohtunik Konstantin Kallismaa Narva 2. jsk. rahukohtunikuks.

Viljandi-Pärnu Rahukogus:

Ümber paigutati: 14. detsembril 1929. a. rahukogu alaline liige August Müristaja Rakvere-Paide Rahukogu alaliseks liikmeks.

Lisarahukohtunikud: 1. juunil 1929. a. nimetati lisarahukohtunikuks Rakvere jaoskonna kohtu-uurija Theophil Kaal omal palvel. Kui sama Kaal Haapsalu jsk. rahukohtunikuks sai, nimetati tema asemele 5. oktoobril 1929. a. vanem kohtuametikandidaat August Maasik lisarahukohtunikuks. Kui see omakord Saaremaa 2. jsk. rahukohtunikuks nimetati, määrati vabanenud kohale 30. detsembril 1929. a. vanem kohtuametikandidaat August Ammon.

liikumise kohta 1929. a. Kohtupalatis.

		T s i v i i l o s a k o n d.										
Kokku otsustatud asju 1929. a.	Otsustamata 1. jaan. 1930. a.	Otsustamata 1. jaan. 1929. a.	Juurde tulnud aruandeaastal	Kokku oli asju 1929. a.	Apellatsiooniasjad			Eriasjad		Üldse otsustatud asju	Edasi kaevatud kassatsiooni korras	Otsustamata 1. jaan. 1930. a.
					Kinnitatud otsuseid	Osaliselt muudetud otsuseid	Tühistatud otsuseid	Erakaebusi rahuldatud	Erakaebusi rahuldamata jäetud			
570	109	701	734	1435	379	63	177	83	163	865	277	570

üle rahukogudes kui I astme kohtutes 1929. aastal.

Kokku otsustatud ja lõpetatud asju	Otsustamata 1930. aastaks	1929. a. otsustatud asju				Kaebusi antud esitamiseks Kohtupalatisse			Administratiiviasjad					
		Eraotsustustega	Kohtuotsustustega			Nõudiate poolt	Kostjate poolt	Erakaebusi	Otsustamata 1. jaan. 1929. a.	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku oli asju 1929. a.	Otsustatud 1929. a.	Otsustamata 1. jaan. 1930. a.	Kaebusi antud kõrgem. kohtusse
			Kogu nõudmise rahuldamisega	Nõudmise osalise rahuldamisega	Nõudmise tagasilükkamisega									
2944	1849	1942	765	90	147	78	42	44	27	144	171	100	71	23
2053	1234	1006	763	64	220	70	60	59	64	142	206	149	57	24
958	700	493	374	18	72	43	32	24	31	47	78	59	19	7
1139	376	499	516	30	94	58	44	23	6	54	60	54	6	16
7094	4159	3940	2418	202	533	249	178	155	128	387	515	362	153	70

Sõjaringkonnakohus kinnitati Riigikohtu poolt 27. aprillil 1929. a. ametisse järgmises koosseisus: esimeheks kol. leitn. Gustav Kromel ja alalisteks liikmeteks major Nikolai Heik ja kapten Karl Niggul. Sõjaringkonna kohtu-uurijateks kinnitati 2. novembril 1929. a.: 1. jaoskonnas sõjaväeametnik Boris Rink ja 2. jaoskonnas major Gert Samson, kuna senine tähts. majanduslikkude asjade kohtu-uurija A. Maddison vabastati ometist arvates 1. dets. 1929. a.

II. Tegevus.

Riigikohtu, Kohtupalati, rahukogude, kohtu-uurijate ja rahukoh-tunikkude aruannete järele oli 1929. a. neis kohtutes toimetada kokku 201 992 asja (1928. a. 171 150 asja ja peale selle rahukogudes toime-tatud 751 sundtäite- ja Kr. Kp. S. § 277 ja t. põhjal lõpetamiseks esi-

Aruanne kriminaal-asjade liikumise üle rahu-

Kohtuasutiste nimetus.	Otsustamata 1929. a.					Juurde tulnud 1929. a.					Kokku oli asju 1929. aastal	Kriminaal-asjadest alguse saanud		Istungite arv	
	Nendes oli kohtualuseid					Nendes oli kohtualuseid						Süüdistusaktide järele	Erakaebe korras	Korrald. koosolekuid; nende hulgas asjades Kr. Kp. S. § 255 ja 336—4 järele	Kohtuistungid
	vabaduses		vahi all			vabaduses		vahi all							
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi	Asjade arv 1929. aastal	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi						
Tall.-Haaps. Rhk.	170	138	19	32	5	1435	355	112	393	27	1605	687	80	275	194
Tartu-Võru „	66	39	11	37	2	1677	325	57	331	34	1743	561	32	220	133
Rakv.-Paide „	102	102	40	32	3	952	283	60	233	23	1054	379	34	71	95
Vilj.-Pärnu „	93	88	16	32	2	870	412	94	129	20	963	381	30	72	76
Kokku	431	367	86	133	12	4934	1375	323	1086	104	5365	2008	176	638	498

Aruanne tsiviilasjade liikumise üle rahu-

Kohtuasutiste nimetus.	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku oli asju 1929. a.	Otsustatud			
				Apellatsiooniasju			
				Edasikaevatud otsuseid kinnitatud	Edasikaevatud otsuseid muudetud või tühistatud	Lõpetatud	Kokku
Tall.-Haaps. Rhk. . .	240	1630	1870	807	396	137	1340
Tartu-Võru „ . .	794	1683	2477	745	461	135	1341
Rakv.-Paide „ . .	184	747	931	287	252	22	561
Vilj.-Pärnu „ . .	383	1115	1498	412	199	21	632
Kokku	1601	5175	6776	2251	1308	315	3874

tatud 2 768 asja), nende hulgas 1928. a. lõpetamata 22 334 asja; nende hulgas toimetati rahukogudes kui I astme kohtutes sundtäite-asju 1 706 ning Kr. Kp. S. § 277 ja t. põhjal lõpetamiseks esitatud kriminaal-asju 2 811, kokku 4 517 kergemat liiki asja.

Aruandeaastal on lahendatud ja lõpetatud 175 306 asja, s. o. üldarvust 86,49% ja lahendamata jäänud 26 686 asja ehk 13,51% (eelmisel, 1928. aastal, lahendati 148 817 asja ehk 86,95% ja jäi lahendamata 22 334 asja ehk 13,05%. Peale selle veel 3 519 kergemat liiki asja, mis üldarvust olid välja jäetud). 1929. a. on kohtute toimetusel olnud asjade arv eelmise aastaga võrreldes kasvanud 27 323 asja võrra, lahendatud asjade arv 22 970 asja võrra ning lahendamata asjade arv 4 352 asja võrra.

kogudes kui I astme kohtutes 1929. aastal.

Toimetuses olnud asjadest on 1929. aastal				Otsustatud kohtu- istungitel	Kokku otsustatud asju	Asjade arv, milles kaebused järgnenud		Otsustamata 1930. aastaks						Otsustamata jäänud asjades vältas toimetus			
Lõpetatud						Apellatsioon- kaebused	Erakaebused	Asjade arv		Nendes oli kohtu- aluseid				3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle aasta
Kr. Kp. S. § 277 korras	Kr. Kp. S. § 523 korras	Kr. Kp. S. § 852 korras	K o k k u					Sisulisi	Kr. Kp. S. § 277 ja t. järel	vabaduses		vahi all					
594	98	35	727	698	1425	99	29	180	—	160	52	75	4	132	23	24	1
979	77	20	1076	560	1636	91	1	107	—	70	12	50	3	101	4	1	1
415	49	10	474	492	966	70	—	88	—	179	37	109	17	79	6	2	1
427	60	47	534	285	819	78	5	144	—	100	28	41	10	104	21	18	1
2415	284	112	2811	2035	4846	338	35	519	—	509	129	275	34	416	54	45	4

kogudes kui II astme kohtutes 1929. aastal.

1929. aastal					Asjade arv, milles on edasi kaevatud kassatsiooni-kohtusse	Otsustamata 1930. aastaks
E r a a s j u		Muid asju	Seisma- pandud asju	Kokku		
Rahuldatud	Rahulda- mata					
139	149	—	12	1640	223	230
142	128	152	57	1820	226	657
88	55	33	31	768	122	163
166	115	2	34	949	220	549
535	447	187	134	5177	791	1599

Üksikasjalikult kujunes kohtute tegevus järgmiselt:

Asjade üldarv:

	1928. a.	1929. a.
Riigikohus	4 971	5 104
Kohtupalat	2 462	2 114
Rahukogud I astme kohtuna	11 489	17 133
Rahukogud II astme kohtuna	14 918	13 536
Kohtu-uurijad	6 446	7 448
Rahukohtunikud	130 864	156 657
Kokku	171 150	201 992

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle rahu-

Kohtuasutiste nimetus.	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku oli asju 1929. a.	Otsustatud 1929. aastal										
				Apellatsiooniasju				Eraasju		Kassatsiooniasju				
				I astme kohtu otsuseid kinnitatud	I astme kohtu otsuseid tühistatud või muudetud	Lõpetatud	Kokku	Rahuldatud	Rahuldamata	Kinnitatud	Tühistatud	Lõpetatud	Kokku era- ja kassatsiooniasju	Seismapandud asju
Tall.-Haaps. Rhk.	238	1598	1836	749	484	173	1406	28	38	37	16	—	119	11
Tartu-Võru „	564	1728	2292	968	428	237	1633	41	61	70	26	—	198	1
Rakv.-Paide „	290	1052	1342	680	207	179	1066	21	28	15	6	—	70	2
Vilj.-Pärnu „	394	896	1290	380	254	110	744	9	13	25	9	—	56	—
Kokku	1486	5274	6760	2777	1373	699	4849	99	140	147	57	—	443	14

Lõpetatud asjad:

	1928. a.	1929. a.
Riigikohus	3 400	3 384
Kohtupalat	1 585	1 435
Rahukogud I astme kohtuna	6 932	12 302
Rahukogud II astme kohtuna	11 831	10 484
Kohtu-uurijad	5 245	5 569
Rahukohtunikud	119 824	142 132
Kokku	148 817	175 306

Lõpetamata asjad:

	1928. a.	1929. a.
Riigikohus	1 571	1 720
Kohtupalat	877	679
Rahukogud I astme kohtuna	4 558	4 831
Rahukogud II astme kohtuna	3 087	3 052
Kohtu-uurijad	1 201	1 879
Rahukohtunikud	11 040	14 525
Kokku	226 334	266 686

kogudes kui II astme kohtutes 1929. aastal.

Muid asju	Kokku otsustatud asju	Otsustatud asjades vältas toimetus				Otsustamata 1930. a.	Asjade arv, milles on antud kass. kaebused		Kohtualuste arv					
		3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta		Kaebused	Protestid	Kelle kohta II astme kohtuotsused on seadusejõusse astunud			Seismapandud asju	Kokku	Stüdimõistetud kohtualustest alaealisi 10—17 a. vanaduses
									Stüdi mõistetud	Oigeks mõistetud	Kohtu alt vabastatud ja tingim. stüdi mõist.			
—	1536	1187	305	35	9	300	208	—	857	523	166	11	1557	9
—	1832	1263	437	123	9	460	300	—	1192	576	215	1	1984	—
1	1139	584	446	98	11	203	147	—	770	195	269	2	1236	7
—	800	270	354	151	25	490	149	—	456	271	117	—	844	2
1	5307	3304	1542	407	54	1453	704	—	3275	1565	767	14	5621	18

Üksikute kohtute tegevuse aruannetel peatudes oleks tähendada järgmist:

Riigikohtus on aruandeaastal lahendatud ja lõpetatud 3384 asja (eelmisel aastal 3400 asja).

Üldkogus lahendati 67 asja (eelmisel aastal 70 asja) ja peale selle veel 176 mitmesugust küsimust (eelmisel aastal 168 küsimust).

Tsiviilosakonnas 3 kohtunikuga lahendati 1068 asja, nende hulgas 63 perekonnanime muutmise asja (eelmisel aastal 1036 asja, nende hulgas 81 perekonnanime muutmise asja).

Kriminaalosalakonnas 3 kohtunikuga lahendati 1114 asja, nende hulgas 25 Sõjaringkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebust (eelmisel aastal 1068 asja, nende hulgas 40 Sõjaringkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebust), ja

Administratiivosakonnas 6 kohtunikuga lahendati 1135 asja (eelmisel aastal 5 kohtunikuga 1266 asja).

Peale selle lahendati üldkogu ja osakondade korraldavatel koosolekutel üldse kokku 3674 küsimust.

Kohtupalatis on asju lahendatud ja lõpetatud 1435, nendest kriminaalosalakonnas 5 kohtunikuga 570 ja tsiviilosakonnas 8 kohtunikuga 865 asja (eelmisel aastal 13 kohtunikuga kokku 1585 asja), nii et keskmiselt ühe kohtuniku kohta langeb 110 asja (eelmisel aastal 122 asja).

Rahukogudes oli toimetada, kui kõik esimese ja teise astme asjad kokku võtta, 30669 asja (eelmisel aastal 26407), peale selle (Järg lk. 276.)

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle rahukohtunikkude

Jaoskonna nimetus	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.										
		Nõudeasju					Toimetatavaid hoiu korras	Toimetatavaid sund- tätte korras aktide järele	Tõenduste kindlus- tamine	Nõudumiste eelkindlus- tamine	Muid	Kõiki kokku
		Rikutud või kaota- tud omandusõiguse jaluleseadmine	Kohustised, üks- kõik mis põhjustel tekinud	Muid	Kokku							
Tallinna 1. jsk. rhk. . .	75	—	492	62	554	142	531	—	1	—	1228	
" 2. " " " . . .	37	170	541	108	819	49	1002	10	18	66	1964	
" 3. " " " . . .	65	20	588	5	613	35	471	1	3	113	1236	
" 4. " " " . . .	124	—	730	95	825	82	659	1	5	25	1597	
" 5. " " " . . .	30	—	724	34	758	85	638	—	3	49	1533	
" 6. " " " . . .	36	—	652	132	784	41	821	—	14	58	1718	
" 7. " " " . . .	13	—	890	71	961	44	702	—	7	3	1717	
" 8. " " " . . .	19	6	192	7	205	33	91	—	4	14	347	
" 9. " " " . . .	60	34	872	34	940	46	792	2	6	79	1865	
" 10. " " " . . .	27	2	146	206	354	24	259	1	1	15	654	
Keila " " " . . .	107	1	290	93	384	111	77	—	12	2	586	
Raasiku " " " . . .	150	4	388	57	449	181	168	—	3	42	843	
Rapla " " " . . .	148	9	551	38	598	170	193	3	10	185	1159	
Haapsalu " " " . . .	204	4	386	85	475	165	258	2	5	—	905	
Lihula " " " . . .	19	24	265	56	345	160	108	1	7	17	638	
Hiumaa " " " . . .	100	2	130	28	160	72	57	—	2	2	293	
Saaremaa 1. jsk. " . . .	70	6	292	2	300	115	153	3	12	29	612	
" 2. " " " . . .	175	31	274	45	350	174	106	2	3	39	674	
Kokku	1459	313	8403	1158	9874	1729	7086	26	116	738	19569	

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle rahukohtunikkude

Tartu 1. jsk. rhk. . .	51	—	799	25	824	36	2136	3	15	67	3081
" 2. " " " . . .	38	—	398	6	404	40	1279	2	58	66	1849
" 3. " " " . . .	47	—	599	23	622	61	1263	1	2	78	2027
" 4. " " " . . .	67	—	503	4	507	92	943	2	9	77	1630
" 5. " " " . . .	199	2	657	17	676	81	551	2	5	36	1351
" 6. " " " . . .	190	2	465	1	468	91	501	—	6	41	1107
Valga 1. " " " . . .	67	1	748	12	761	71	1689	1	10	59	2591
" 2. " " " . . .	202	—	665	—	665	120	356	1	16	148	1306
Võru 1. " " " . . .	261	33	563	211	807	272	1747	—	22	98	2946
" 2. " " " . . .	854	5	797	84	836	174	651	1	4	106	1822
Petseri 1. " " " . . .	80	8	496	—	504	51	1385	1	2	70	2013
" 2. " " " . . .	253	16	468	92	576	121	376	8	—	—	1081
Elva " " " . . .	175	3	720	18	741	83	316	—	11	61	1212
Otepää " " " . . .	163	3	680	93	776	77	495	—	5	—	1353
Jõgeva " " " . . .	149	11	529	78	618	87	132	—	3	7	847
Rahumäe " " " . . .	47	12	513	69	594	207	310	—	13	62	1186
Mustvee " " " . . .	432	6	605	81	692	133	587	—	17	—	1429
Kokku	3275	102	10205	814	11121	1797	14717	22	198	976	28831

juures Tallinna-Haapsalu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Kokku oli asju 1929. aastal	Otsustatud 1929. a.				Otsustamata 1930. aastaks	Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Administratiivasjad					
	Otsustatud sisuliselt	Toimetus lõpetatud	Seisma pandud	Kokku		Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. aastal	Kokku 1929. a.	Otsustatud	Edasi kaevatud	Otsustamata 1930. a.
1303	959	227	39	1225	78	56	—	16	—	—	—	—	—	—
2001	1723	48	210	1981	20	56	—	21	—	—	—	—	—	—
1301	1117	95	25	1237	64	84	—	19	—	1	1	1	1	—
1721	560	900	58	1518	203	84	—	13	—	—	—	—	—	—
1563	682	720	32	1434	129	78	—	5	1	1	2	2	—	—
1754	1480	167	39	1686	68	74	—	7	—	—	—	—	—	—
1730	1536	137	41	1714	16	83	—	19	—	—	—	—	—	—
366	314	14	1	329	37	16	—	25	—	—	—	—	—	—
1925	1680	98	44	1822	103	63	—	26	—	2	2	1	—	1
681	422	233	9	664	17	24	—	2	—	3	3	3	1	—
693	478	94	5	577	116	41	—	11	—	8	8	8	1	—
993	674	79	51	804	189	67	—	6	5	38	43	30	3	13
1307	1076	22	8	1106	201	121	—	29	—	21	21	13	1	8
1109	708	33	5	746	363	40	—	4	2	14	16	11	1	5
657	425	68	127	620	37	29	—	8	—	14	14	12	2	2
393	258	39	15	312	81	20	—	2	1	3	4	4	—	—
682	458	91	20	569	113	28	—	3	—	10	10	10	3	—
849	530	50	36	616	233	40	—	9	3	21	24	22	4	2
21028	15080	3115	765	18960	2068	1014	—	225	12	136	148	117	17	31

juures Tartu-Võru Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

3132	2804	167	118	3089	43	42	—	8	—	4	4	4	1	—
1887	1634	194	11	1839	48	48	—	14	—	2	2	2	2	—
2074	1836	189	13	2038	36	67	—	6	—	2	2	2	—	—
1697	1437	163	23	1623	74	93	—	4	—	4	4	3	1	1
1550	1060	216	28	1304	246	68	—	15	3	20	23	23	2	—
1297	832	113	38	983	314	59	—	11	5	18	23	19	2	4
2658	2330	198	41	2569	89	65	—	2	—	23	23	21	1	2
1508	704	256	34	994	514	48	—	12	16	24	40	27	2	13
3207	2197	531	52	2780	427	73	—	4	12	28	40	32	1	8
2676	1488	429	100	2017	659	117	—	26	48	44	92	74	4	18
2093	1861	117	30	2008	85	48	—	10	—	6	6	6	3	—
1334	844	186	119	1149	185	60	—	25	7	7	14	13	1	1
1387	988	125	21	1134	253	78	—	6	5	16	21	15	6	6
1516	960	220	39	1219	297	81	—	19	—	24	24	15	4	9
996	747	103	32	882	114	90	—	12	2	6	8	7	—	1
1233	764	305	30	1099	134	62	—	18	—	15	15	15	—	—
1861	1121	231	35	1387	474	77	—	12	12	19	31	30	4	1
32106	23607	3743	764	28114	3992	1183	—	204	110	262	372	308	34	64

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle rahukohtunikkude

Jaoskonna nimetus.	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.										
		Nõudmise asju					Toimetatavaid hoiu korras	Toimetatavaid sundtäite korras aktide järele	Tõenduste kindlustamine	Nõudmiste eelkindlustamine	Muid	Kõiki kokku
		Rakitud või kaotatud omandusõiguse jätuleadmine	Kohustised, üksikõik mis põhjustel tekkinud	Muid	Kokku							
Rakvere 1. jsk. rhk.	52	51	701	10	762	89	938	—	33	43	1865	
" 2. " "	97	4	388	4	396	105	118	1	3	41	664	
Tapa " " "	60	9	38	481	528	56	294	—	11	—	889	
V. Maarja " " "	158	13	416	10	439	80	253	—	6	146	924	
Järva-Jaani " " "	107	9	379	21	409	80	261	—	—	83	833	
Paide " " "	106	35	390	16	441	91	412	—	11	125	1080	
Lüganuse " " "	97	—	209	163	372	59	82	—	—	42	555	
Jõhvi " " "	54	—	203	476	679	102	109	2	1	107	1000	
Narva 1. " " "	125	—	663	—	663	61	597	1	9	142	1473	
" 2. " " "	77	—	333	65	398	54	339	—	5	—	796	
Kokku	933	121	3720	1246	5087	777	3403	4	79	729	10079	

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle rahukohtunikkude

Viljandi 1. jsk. rhk.	46	2	542	12	556	42	2701	1	85	102	3487
" 2. " "	99	9	674	16	699	118	540	—	42	63	1462
Suure-Jaani " " "	91	55	116	192	363	92	199	—	18	28	700
Põltsamaa " " "	53	42	290	120	452	71	231	1	12	46	813
Pärnu 1. " " "	122	—	501	76	577	73	480	—	10	13	1153
" 2. " " "	76	2	514	—	516	124	371	1	11	53	1076
" 3. " " "	163	4	577	14	595	114	456	—	11	—	1176
Mõisaküla " " "	61	2	394	69	465	92	312	2	20	73	964
Kokku	711	116	3608	499	4223	726	5290	5	209	378	10831

veel sundtäiteasju 751 ja Kr. Kp. S. § 277. ja t. korras lõpetamiseks esitatud kriminaalasju 2768, kokku 3519 asja. Neist lõpetati 22786 asja, jäi lõpetamata 7883 asja.

Rahukogudes I astme kohtutena oli toimetusel 17133 asja, seal hulgas sundtäiteasju 1706 ja Kr. Kp. S. § 277. ja t. põhjal lõpetamiseks esitatud asju 2811 ja aruandeaastal tulnud hoiuasju 2254.

Aruandeaasta jooksul lahendati ja lõpetati 12302 asja, nimelt 7094 tsiviilasja (nende hulgas 1984 hoiuasja) 362 administratiivasja ja 4846 kriminaalasja.

juures Rakvere-Paide Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Kokku oli asju 1929. a.	Otsustatud 1929. a.				Otsustamata 1930. a.	Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Administratiivasjad					
	Otsustatud sisu- liselt	Toimetus lõpe- tatud	Seisma pandud	Kokku		Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku oli 1929. a.	Otsustatud	Edasi kaevatud	Otsustamata 1930. a.
1917	1649	170	12	1831	86	54	—	5	3	13	16	16	—	—
761	484	82	29	595	166	64	—	13	2	6	8	6	2	2
949	698	170	15	883	66	59	—	6	—	13	13	13	3	—
1082	663	288	42	993	89	35	—	18	—	9	9	9	1	—
940	584	149	20	753	187	59	—	7	1	5	6	4	1	2
1186	814	185	11	1010	176	51	—	9	—	7	7	7	—	—
652	385	112	30	527	125	18	—	5	16	7	23	22	3	1
1054	793	110	67	970	84	45	—	9	—	11	11	8	2	3
1593	1214	101	51	1366	232	25	—	7	3	3	6	6	—	—
873	566	96	33	695	178	30	—	2	—	3	3	3	—	—
11012	7850	1463	310	9623	1389	440	—	81	25	77	102	94	12	8

juures Viljandi-Pärnu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

3533	3310	154	20	3484	49	62	—	14	1	9	10	10	2	—
1561	1224	196	45	1465	96	104	—	28	—	27	27	26	4	1
791	590	101	7	698	93	68	—	19	—	15	15	14	8	1
866	746	52	22	820	46	70	—	6	—	10	10	10	2	—
1275	1050	111	25	1186	89	99	—	24	1	2	3	3	—	—
1152	892	154	33	1079	73	91	—	26	1	33	34	34	4	—
1339	1068	23	11	1102	237	123	—	20	7	30	37	31	6	6
1025	866	86	11	963	62	78	—	22	—	25	25	24	2	1
11542	9746	877	174	10797	745	695	—	159	10	151	161	152	28	9

Rahukogudes II astme kohtutena oli toimetusel 13 536 asja, nende hulgas aruandeaastal tulnud 10 449 asja, neist on lõpetatud 10 484 asja (77,45%) ja jäi lõpetamata 3 052 asja (22,55%).

53 rahukogude koosseisu kuuluva kohtuniku peale jaotatult tuleb läbistikku iga kohtuniku kohta 430 otsustatud asja, nimelt 109 raske- mat liiki tsiviil-, kriminaal- ja administratiivasja ning 123 kergemat liiki asja, nagu sundtäite-, hoiu- ja lõpetamiseks ning eriküsimuste lahendamiseks esitatud kriminaalasja ja peale selle veel 198 teiste astmete kriminaal- ning tsiviilasja. (Järg lk. 280.)

Aruanne kriminaalasjade liikumise kohta rahukohtunikkude

Jaoskonna nimetus.	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku asju 1929. a.	Otsustatud 1929. aastal.							Otsustamata 1930. a.
				Sisuliselt			Lõpetatud	Alluvuse järele edasi antud	Seisuma pandud	Kokku	
				Lõplikult	Mittelõplikult	Kohtu käskotsusega					
Tallinna 1. jsk. rhk.	11	1274	1285	19	357	601	268	5	31	1281	4
" 2. " "	20	2378	2398	24	582	1336	368	41	34	2385	13
" 3. " "	72	1326	1398	31	462	588	210	7	54	1352	46
" 4. " "	59	1914	1973	43	576	824	282	16	108	1849	124
" 5. " "	—	1273	1273	40	196	599	344	8	18	1205	68
" 6. " "	29	2507	2536	11	577	1443	364	9	59	2463	73
" 7. " "	1	2373	2374	15	441	1491	322	68	37	2374	—
" 8. " "	44	1935	1979	19	641	1023	168	51	29	1931	48
" 9. " "	59	1531	1590	49	331	665	375	42	34	1496	94
" 10. " "	43	1419	1462	44	249	787	290	25	48	1443	19
Keila " " "	61	923	984	43	698	132	19	—	17	909	75
Raasiku " " "	81	1860	1941	60	703	607	276	9	90	1745	196
Rapla " " "	65	1465	1530	31	701	500	170	4	38	1444	86
Haapsalu " " "	106	1276	1382	150	219	383	327	18	16	1113	269
Lihula " " "	31	995	1026	66	301	273	286	23	19	968	58
Hiumaa " " "	33	471	504	25	219	51	109	4	5	413	91
Saaremaa 1. " "	21	905	926	6	271	423	192	4	16	912	14
" 2. " "	44	988	1032	56	294	309	199	10	15	883	149
Kokku	780	26813	27593	732	7818	12035	4569	344	668	26166	1427

Aruanne kriminaalasjade liikumise kohta rahukohtunikkude

Tartu 1. jsk. rhk.	41	1631	1672	51	350	810	398	20	14	1643	29
" 2. " "	123	1858	1981	41	543	967	286	10	22	1869	112
" 3. " "	49	2080	2129	44	566	899	553	11	37	2110	19
" 4. " "	64	1493	1557	48	412	659	383	8	16	1526	31
" 5. " "	66	1104	1170	63	319	337	316	7	11	1053	117
" 6. " "	78	996	1074	25	231	262	317	11	3	849	225
Valga 1. " "	88	1400	1488	46	389	615	372	—	11	1433	55
" 2. " "	271	1581	1852	26	254	438	537	19	24	1298	554
Võru 1. " "	158	1695	1853	78	502	490	553	51	66	1740	113
" 2. " "	763	1651	2414	10	684	420	622	10	8	1754	660
Petseri 1. " "	17	1754	1771	50	493	700	446	27	13	1729	42
" 2. " "	169	1941	2110	141	571	786	543	6	18	2065	45
Elva " " "	192	1104	1296	27	637	151	285	11	18	1129	167
Otepää " " "	93	902	995	17	151	218	285	4	13	688	307
Jõgeva " " "	43	903	946	46	291	438	101	3	17	896	50
Rahumäe " " "	22	978	1000	62	351	142	393	3	3	954	46
Mustvee " " "	543	1479	2022	132	479	452	296	41	—	1400	622
Kokku	2780	24550	27330	907	7223	8784	6686	242	294	24136	3194

juures Tallinna-Haapsalu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Otsustatud asjades vältas toimetus				Kohtualuste arv							
Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	Kelle kohta kohtuotsused on seadusejõusse astunud			Kokku kohtualuseid	Süüdimõistetutest on karistatud			Süüdimõistetute koguarvust oli allaalised 10--17 a. vanaduses
							Süüdi mõistetud	Õigeks mõistetud	Kohtu alt vabastatud leppimise tõttu ja muudel põhjustel		Vangistusega	Arestiga	Muu nuhtlusega	
51	4	4	1246	13	7	15	857	132	68	1057	107	31	719	19
61	4	3	2185	168	27	5	2137	160	248	2545	347	482	1308	11
120	3	2	1317	25	6	4	921	187	38	1146	142	32	747	13
95	5	3	1836	13	—	—	1196	154	135	1485	74	34	1088	21
60	1	—	1205	—	—	—	804	133	136	1073	60	36	708	30
143	2	4	2457	1	3	2	1630	156	89	1875	92	36	1502	11
118	3	3	2374	—	—	—	1746	180	81	2007	102	53	1591	9
72	3	4	1816	115	—	—	1559	103	11	1673	93	204	1262	8
75	8	6	1447	34	14	1	1103	182	155	1440	125	45	993	50
46	2	2	1427	12	4	—	970	152	32	1154	63	11	896	11
72	—	2	909	—	—	—	634	230	33	897	52	18	564	9
143	4	4	1621	101	19	4	1003	182	230	1415	102	52	849	18
198	5	3	1408	34	2	—	659	176	317	1152	51	37	571	11
67	5	1	859	207	44	3	831	91	83	1005	89	53	689	17
47	1	6	892	71	5	—	531	112	187	830	73	28	430	20
18	1	—	382	21	7	3	227	76	37	240	20	193	14	17
57	4	—	893	12	4	3	834	94	68	996	67	138	629	26
70	—	1	858	14	10	1	547	135	40	722	73	91	383	36
1513	55	48	25132	841	152	41	18189	2635	1988	22812	1732	1574	14833	337

juures Tartu-Võru Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

55	4	3	1539	92	11	1	1138	200	41	1379	121	65	952	28
115	6	4	1737	124	8	—	1416	203	61	1680	187	115	1114	26
119	—	1	2033	54	17	6	1218	262	57	1537	129	1063	26	37
102	5	1	1454	47	15	10	1079	242	59	1380	150	68	861	31
98	4	3	947	76	26	4	601	164	210	975	41	105	455	13
49	1	—	718	93	31	7	407	134	158	699	53	348	6	11
71	2	2	1398	29	4	2	909	169	134	1212	57	68	784	12
29	—	1	475	274	473	76	741	84	190	1015	60	56	625	7
80	3	5	1308	420	12	—	949	305	385	1639	144	208	597	25
142	10	2	779	352	339	284	1002	494	330	1826	131	134	737	21
78	2	2	1720	9	—	—	1192	451	273	1916	116	94	982	17
87	1	8	1990	62	13	—	1328	385	14	1727	99	250	979	11
101	2	5	1058	51	20	—	706	245	123	1079	79	112	515	29
40	—	—	454	72	142	20	334	146	104	584	35	296	3	1
108	1	—	757	116	18	5	568	304	283	1155	78	45	445	16
74	2	6	914	32	5	3	498	238	249	985	74	70	354	14
135	2	1	873	322	154	51	513	190	13	716	26	127	360	9
1483	45	44	20154	2225	1288	469	14599	4216	2689	21504	1580	3224	9795	308

Aruanne kriminaalasjade liikumise kohta rahukohtunikkude

Jaoskonna nimetus.	Otsustamata 1929. aastaks	Juurde tulnud 1929. a.	Kokku asju 1929. a.	Otsustatud 1929. aastal							Otsustamata 1930. a.
				Sisuliselt			Lõpetatud	Alluvuse järele edasi antud	Seisma pandud	Kokku	
				Lõplikult	Mittelõplikult	Kohtu käskotsusega					
Rakvere 1. jsk. rhk.	45	1661	1706	53	526	583	445	15	17	1639	67
" 2. " "	70	1354	1424	48	549	327	347	5	15	1291	133
Tapa " "	52	1292	1344	24	694	175	327	56	10	1286	58
V. Maarja " "	88	944	1032	51	387	241	310	4	8	1001	31
Järva-Jaani " "	77	1132	1209	6	405	233	385	2	22	1053	156
Paide " "	43	1397	1440	136	310	542	371	6	36	1401	39
Lüganuse " "	44	913	957	394	89	200	127	13	58	881	76
Jõhvi " "	15	1485	1500	12	917	271	182	7	26	1415	85
Narva 1. " "	72	2014	2086	20	1113	222	445	2	45	1847	239
" 2. " "	61	1631	1692	71	221	812	348	4	18	1474	218
Kokku	567	13823	14390	815	5211	3606	3287	114	255	13288	1102

Aruanne kriminaalasjade liikumise kohta rahukohtunikkude

Viljandi 1. jsk. rhk.	29	1966	1995	116	484	942	408	10	2	1962	33
" 2. " "	24	1116	1140	67	370	314	351	3	15	1120	20
Suure-Jaani " "	23	676	699	37	260	159	187	14	9	666	33
Põltsamaa " "	11	881	892	33	396	340	92	3	14	878	14
Pärnu 1. " "	162	1856	2018	355	577	515	308	16	29	1800	218
" 2. " "	8	1441	1449	14	573	376	410	12	25	1410	39
" 3. " "	134	1369	1503	1	678	252	426	13	12	1382	121
Mõisaküla " "	10	1167	1177	36	352	362	345	49	15	1159	18
Kokku	401	10472	10873	659	3690	3260	2527	120	121	10377	496

Tallinna-Haapsalu ja Rakvere-Paide Rahukogus olid I ja II astme asjad kumbki liik isekoosseisu käes arutada. Esimese astme kohtunikudel on otsustatud Tallinna-Haapsalu Rahukogus iga kohtuniku kohta raskemat liiki asju 226 ja Rakvere-Paide Rahukogus 219. Teise astme kohtunikkudel on iga kohtuniku kohta Tallinna-Haapsalu Rahukogus otsustatud 529 ja Rakvere-Paide Rahukogus 477 asja.

Kohtu uurimistoimetusi oli 1929. a. 7 448 (eelmisel aastal 6 446), neist viidi lõpule 5 569 (eelmisel aastal 5 245), mis iga üksiku kohtu-uurija kohta välja teeb läbistikku 169 asja (eelmisel aastal 159). Kui nende hulgast eraldada 4 tähtsamate asjade kohtu-uurija

juures Rakvere-Paide Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Otsustatud asjades vältas toimetus				Kohtualuste arv							
Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	Kelle kohta kohtuotsused on seadusejõusse astunud			Kokku kohtualuseid	Süüdimõistetutest on karistatud			Süüdimõistetute koguarvust oli allaalisi 10—17 a. vanades
							Süüdi mõistetud	Õigeks mõistetud	Kohtu alt vabastatud leppimise tõtu ja muudel põhjustel		Vangistusega	Arestiga	Muu muhtlusega	
98	2	3	1461	167	11	—	1167	142	57	1366	153	121	918	21
104	—	1	1140	143	8	—	634	214	229	1077	106	111	568	22
94	5	5	850	428	3	5	540	172	347	1059	14	32	484	7
91	—	6	971	27	3	—	561	115	184	860	85	109	367	16
50	—	4	1043	7	1	2	511	114	11	636	75	50	386	2
59	3	5	1306	62	24	9	1008	150	157	1315	111	85	812	13
53	3	2	602	205	72	2	501	276	109	886	46	79	376	23
134	2	1	1357	50	6	2	1263	84	97	1444	78	43	1143	9
69	—	1	1845	2	—	—	1493	107	72	1672	92	85	1316	24
48	2	1	1474	—	—	—	1094	58	63	1215	119	23	996	16
800	17	29	12049	1091	128	20	8772	1432	1326	11530	879	733	7366	153

juures Viljandi-Pärnu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

105	5	1	1919	31	11	1	1324	302	175	1801	48	45	1231	20
81	6	2	1100	14	4	2	542	233	196	971	53	22	467	18
51	1	1	650	14	2	—	363	195	69	627	48	34	281	6
46	—	—	871	7	—	—	554	138	115	807	59	41	454	13
98	3	4	1737	63	—	—	1179	290	308	1777	127	1038	14	14
148	3	2	1368	34	8	—	816	305	175	1296	139	63	614	23
191	3	4	1194	154	25	9	876	297	17	1190	133	74	669	16
91	2	3	1150	5	4	—	603	187	10	800	99	15	489	16
811	23	17	9989	322	54	12	6257	1947	1065	9269	706	1332	4219	126

poolt õiendatud 204 toimetust, siis tuleb iga jaoskonna kohtu-uurija kohta ümmarguselt 185 lõpetatud asja aastas (eelmisel aastal 179 asja) ehk umbes 15 asja kuus.

Lõpetamata jäi eeluurimistoimetusi 1879 (eelmisel aastal 1201).

Kõige suurem hulk lõpetatud uurimisi on Tartu 1. jsk., nimelt 319 asja (eelmisel aastal 304 asja), Viljandi 1. jsk. 305 asja (eelmisel aastal 270 asja).

Rahukohtunikude toimetusel olnud 156 657 asjast on aasta jooksul lahendatud 142 132 asja ja nimelt 73 967 kriminaal-, 67 494 tsiviil- ja 671 administratiivasja (eelmisel aastal kokku 119 824 asja),

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle Tallinna.

Jaoskonna nimetus.	Lõpetamata 1929. aastaks				Juurde tulnud 1929. a.						Uurimistoimetused vältasid				
	Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuid		Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nende hulgas ala- ealisi 17 aastani	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuid		Kokku toimetusi 1929. aastal	1 kuuni	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta
			mehi	naisi				mehi	naisi						
Tähtsam. asjade 1. jsk.	11	4	3	—	25	8	—	5	—	36	9	10	6	2	9
" " 2. "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" " 3. "	17	63	3	—	4	10	—	1	—	21	1	1	—	2	17
Tallinna 1. jsk.	72	11	5	—	201	61	—	21	2	273	45	52	57	88	31
" 2. "	32	10	6	—	216	124	—	65	9	248	96	81	48	18	5
" 3. "	48	26	16	3	148	163	4	62	3	196	41	63	41	38	13
" 4. "	39	4	—	3	201	98	2	62	6	240	66	63	48	61	2
" 5. "	40	21	5	—	155	128	2	48	1	195	52	68	42	23	10
Harjumaa 1. jsk.	85	18	8	—	232	121	5	49	5	317	50	82	94	77	14
" 2. "	43	9	7	2	176	84	10	42	3	222	62	62	38	52	8
Hiiumaa "	13	15	—	—	38	32	5	1	—	51	9	18	13	6	5
Haapsalu "	39	8	3	—	274	98	29	46	8	313	72	129	69	32	11
Saaremaa 1. "	16	—	—	—	347	146	1	62	1	363	27	13	110	211	2
" 2. "	16	2	1	—	78	49	5	20	3	94	30	43	16	5	—
Kokku	471	191	57	8	2098	1122	63	484	41	2569	560	685	582	615	127

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle Tartu.

Tähtsam. asjade jsk. .	3	—	—	—	14	19	—	5	—	17	4	8	1	1	3
Tartu 1. jsk.	60	22	6	1	294	211	3	100	12	354	77	166	75	26	10
" 2. "	43	5	3	—	275	209	6	86	6	318	76	143	78	21	—
" 4. "	25	5	2	—	231	116	6	37	5	256	138	95	20	3	—
" 5. "	34	1	—	—	243	115	7	37	7	277	50	124	75	28	—
Valga "	52	6	3	1	236	98	6	33	5	288	55	120	78	24	11
Võru 1. "	15	2	2	—	172	63	2	32	11	187	109	61	11	6	—
" 2. "	16	10	5	—	121	32	1	8	—	137	56	62	17	2	—
Petseri 1. "	39	5	2	—	147	77	10	31	1	186	43	72	39	27	5
" 2. "	24	1	1	—	135	67	4	30	2	159	49	64	32	7	7
Kokku	311	57	24	2	1868	1007	45	399	49	2179	657	915	426	145	36

mis läbisegi ühe kohtuniku kohta välja teeb 2 682 asja (eelmisel aastal 2 261 asja). Aasta lõpul oli lõpetamata 14 525 asja, nende hulgas 6 219 kriminaal-, 8 194 tsiviil- ja 112 administratiivasja ehk jaoskonna kohta läbistikku 274 asja (eelmisel aastal 208 asja). Kõige suurem läbivaadatud asjade arv oli Viljandi 1. jaoskonnas, nimelt 5 456 asja (eelmisel aastal 3 474 asja), selle järel Tartu 1. jaoskonnas 4 736 asja (eelmisel aastal 3 121 asja) ja Võru 1. jaoskonnas 4 552 asja

Haapsalu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Lõpetatud ja kuuluvuse järele ära saadetud			Lõpetamiseks saadetud toimetuste arv		Lõpetamata 1930. aastaks				Uurimistoimetustes tarvitusele võetud takistusabinõud											
Prokurörile	Rahukohtunik- kudele	Teistele asutistele	Lõpetamiseks saadetud toimetuste arv	Täendamiseks tagasi saadetud toimetuste arv	Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid		Nendes toimetustes vastutusele võetuist oli vahi all	Isikutunnistuse aravõtmine ja all- kirja võtmine mitte- lahkamise üle	Politsei- valve alla andmine	Kämeeste vastu- tutusele andmine	Nende poolt esita- tud vastutuse raha- summa suuruse kroonides	Kautsjoni võt- mine	Kautsjonite summa	Tagaotsitavad	Vanemate valve	Kodune arest	Vangistus	Ülemuse valve	
						mehi	naisi													Isikute arv
13	—	—	6	5	23	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	18	59	5	—	2	8	12	155 365.—	2	18 500.—	—	—	—	—	—	—
150	7	20	83	45	96	20	2	2	21	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
183	11	2	78	33	52	6	6	—	16	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
141	5	4	48	21	46	32	4	2	39	41	1	1 000.—	6	2 521.71	11	—	—	—	—	74
149	13	8	70	15	70	9	7	—	6	19	4	3 750.—	—	—	—	—	—	—	—	65
144	8	8	49	29	35	20	8	—	34	27	11	13 469.10	7	2 216.83	—	1	—	—	—	68
128	12	2	57	24	175	42	13	1	3	40	6	74 688.92	13	4 380.—	5	—	—	—	—	49
157	14	7	96	18	44	19	11	1	4	22	1	100.—	4	430.—	8	—	—	—	—	54
34	1	2	14	4	14	8	—	—	13	9	2	60 000.—	2	450.—	—	—	—	—	—	45
198	23	9	83	25	83	7	3	—	13	51	14	61 381.49	10	3 000.—	—	—	—	—	—	1
81	4	7	13	9	271	18	8	—	3	79	—	—	1	100.—	—	—	—	—	—	57
67	6	3	34	4	18	1	—	—	5	14	3	18 299.22	4	312.98	—	—	—	—	—	62
1448	104	72	631	232	945	243	69	6	159	362	54	388 053.73	49	31 911.52	18	9	—	—	—	529
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4

Võru Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

11	—	—	—	3	6	—	—	—	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
283	7	29	153	20	35	14	8	1	57	18	—	—	1	30.—	—	—	—	—	—	112
257	10	9	118	23	42	8	6	—	25	69	5	11 428.—	7	5 890.—	—	—	—	—	—	92
203	8	7	123	14	38	9	2	—	30	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
209	6	11	123	9	51	7	6	—	30	36	2	4 500.—	2	400.—	—	—	—	—	—	50
190	18	7	119	23	73	12	8	1	18	38	1	410.50	3	2 150.—	—	—	—	—	—	38
131	30	9	83	12	17	3	1	2	7	10	2	500.—	—	—	—	—	—	—	—	43
99	11	9	73	11	18	—	—	—	8	12	2	600.—	—	—	—	—	—	—	—	8
154	3	3	87	12	26	3	—	—	16	46	7	7 949.96	—	—	—	—	—	—	—	39
130	12	—	81	8	17	4	2	—	12	43	4	4 000.—	1	500.—	—	—	—	—	—	40
1667	105	84	960	135	323	60	33	4	214	312	23	29 388.46	14	8 970.—	—	—	—	—	—	3 476

(eelmisel aastal 3 685 asja). Kõige vähem osutub asju Hiiumaa jaoskonnas, kus oli lahendatud 729 asja (eelmisel aastal 952 asja), edasi Suure-Jaani jaoskond 1 378 asjaga (eelmisel aastal 1 099 asja) ja Saaremaa 1. jsk. 1 491 asjaga (eelmisel aastal 1 689 asja).

Läbisegi võttes lahendati iga rahukohtuniku poolt Tallinna-Haapsalu ringkonnas 2 514 asja (eelmisel aastal 2 229 asja), Tartu-Võru ringkonnas 3 092 asja (eelmisel aastal 2 327 asja), Rakvere-Paide

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle Rakvere.

Jaoskonna nimetus.	Lõpetamata 1929. aastaks				Juurde tulnud 1929. a.						Kokku oli toimetusi 1929. a.	Uurimistoimetused vältasid				
	Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuid		Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nende hulgas ala- ealisi 17 aastani	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuid		Kokku oli toimetusi 1929. a.		1 kuuni	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta
			mehi	naisi				mehi	naisi							
Rakvere jsk.	39	21	10	2	262	169	8	68	4	301	103	98	61	32	7	
Tapa "	27	2	2	—	245	146	4	49	3	272	101	107	50	13	1	
Paide "	68	17	4	—	216	159	10	59	6	284	141	73	46	21	3	
Jõhvi "	41	5	5	—	216	76	1	34	2	257	64	86	53	33	16	
Narva "	52	8	5	1	235	133	1	65	6	287	85	92	44	41	25	
Kokku	227	53	26	3	1174	683	24	275	21	1401	494	456	259	140	52	

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle Viljandi.

Viljandi 1. jsk.	27	16	15	1	359	216	—	191	25	386	133	181	49	14	9
" 2. "	38	8	3	2	221	151	4	59	7	259	54	110	58	28	9
Pärnu 1. "	69	11	3	—	273	151	1	57	5	342	95	125	64	54	4
" 2. "	9	4	1	—	126	51	3	13	3	135	76	49	3	1	6
Tähtsam. asjade jsk. .	49	17	2	—	128	66	—	23	3	177	38	80	43	16	—
Kokku	192	56	24	3	1107	635	8	343	43	1299	396	545	217	113	28

ringkonnas 2301 asja (eelmisel aastal 2223 asja) ja Viljandi-Pärnu ringkonnas 2666 asja (eelmisel aastal 2240 asja).

Peale otsese töö jaoskondades võtsid rahukohtunikud osa rahukogu istungitest teise astme asjus ilma asjade ettekande kohustiseta.

Kohtute tegevust aitavad iseloomustada järgmised arvud:

Kohtupalatis 1929. a. jooksul lõpetatud asjade üldarvule 1435 võib vastu seada samal aastal Riigikohtule tulnud 485 kaebust Kohtupalati otsuste ja määruste peale, mis esimesest arvust oleks 33,80% (eelmisel aastal 29,46%). Riigikohtus 1929. a. läbi vaadatud 450 kohtupalati asjast tühistati otsuseid 76, mis välja teeb 16,89% (eelmisel aastal 19,81%), nimelt 246 tsiviilasjas 47 otsust ehk 19,11% (eelmisel aastal 22,36%), 180 kriminaalasjas 24 otsust ehk 13,33%

Paide Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

Lõpetatud ja kuuluvuse järele ära saadetud			Lõpetamiseks saadetud toimetuste arv	Täiendamiseks tagasi saadetud toimetuste arv	Lõpetamata 1930. a.					Uurimistoimetustes tarvitusele võetud takistusabinõud							
Prokuröride	Rahukohtunik- kudele	Teistele asutistele			Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuist oli vahil all	Isikutammistuse aravõtmise ja all- kirja võtmise mitte- lahkumise üle	Politsei- valve alla andmine	Käimeeste vastu- tusele andmine	Nende poolt esitatud vastutuse raha- summa suurus kroonides	Kautsjoni võtmine	Kautsjonite summa	Kodune arest	Tagaotsitavad	Vangistus	
						Isikute arv				Isikute arv		Isikute arv					
178	13	24	86	30	86	8	8	—	25	64	5	13 500.—	1	400.—	1	1	72
205	16	9	119	25	42	12	8	—	39	48	1	—	4	2 091.23	—	—	54
222	16	3	100	9	43	9	4	2	21	55	3	7 000.—	9	6 550.—	1	8	75
138	17	2	72	18	100	10	9	—	10	36	—	—	—	—	1	—	46
167	6	6	54	15	108	35	5	—	17	43	1	1 000.—	1	1 500.—	—	1	71
910	68	44	431	97	379	74	34	2	112	246	10	21 500.—	15	10 541.23	3	10	318

Pärnu Rahukogu ringkonnas 1929. aastal.

287	8	10	118	56	81	34	9	—	16	64	2	22 899.—	6	980.—	—	—	138
200	11	3	92	26	45	23	8	5	12	73	1	1 500.—	—	—	—	—	52
246	14	8	122	27	74	18	8	—	51	26	4	98 560.—	8	1 250.—	—	—	62
58	6	39	31	5	32	12	1	2	9	21	3	30 553.05	3	4 500.—	—	—	17
159	8	10	93	26	—	—	—	—	29	41	6	30 501.07	4	1 300.—	—	—	28
950	47	70	456	140	232	87	26	7	117	225	16	184 013.12	21	8 030.—	—	—	297

(eelmisel aastal 16,67%) ja 24 üldkogu asjas 5 otsust ehk 20,83% (eelmisel aastal 12,5%).

Rahukogudes kui I astme kohtutes lahendatud asjade üldarvule 12 302 võib vastu seada Kohtupalatisse rahukogude otsuste peale antud edasikaebuste teel aasta jooksul tulnud uute asjade üldarvu 1 237 ja Riigikohtule antud 99 revisjonkaebust administratiiv-
asjus, üldiselt kokku 1 336 asja, mis teeb üldiselt 10,86% esimesest arvust.

Administratiivasjus on muudetud Riigikohtu läbivaatamisel olnud rahukogude 97 otsusest 29, mis välja teeb 29,90% (eelmisel aastal 30,65%), nimelt on muudetud Tallinna-Haapsalu Rahukogu 28 otsusest 10, ehk 35,71% Tartu-Võru Rahukogu 20 otsusest 5 ehk 25,00%, Rakvere-Paide Rahukogu 23 otsusest 5 ehk 21,74%, Viljandi-Pärnu Rahukogu 26 otsusest 9 ehk 34,62%.

Rahukogudes kui II astme kohtutes aruandeaastal lahendatud asjade üldarvule 10 484 võib vastu seada Riigikohtule samal ajal tulnud kaebused rahukogude II astme otsuste peale üldarvus 1 661 (nende seas valve korras 21 kaebust), mis teeb 15,84% esimesest arvust (eelmisel aastal 15,66%).

Riigikohtus aruandeaastal läbi vaadatud 1 632 rahukogude II astme asjus tühistati otsuseid 364 ehk läbistikku 22,30% (eelmisel aastal 24,83%), nimelt 749 tsiviilasjas 219 ehk 29,24% (eelmisel aastal 33,05%) ja 883 kriminaalasjas 145 ehk 16,42% (eelmisel aastal 17,78%).

Üksikute rahukogude suhtes oleks tähendada, et tsiviilasjus tühistati Tallinna-Haapsalu Rahukogu 296 otsusest 118 ehk 39,86% (eelmisel aastal 34,69%), Tartu-Võru Rahukogu 219 otsusest 43 ehk 19,63% (eelmisel aastal 31,71%), Rakvere-Paide Rahukogu 73 otsusest 12 ehk 16,44% (eelmisel aastal 27,61%) ja Viljandi-Pärnu Rahukogu 161 otsusest 46 ehk 28,57% (eelmisel aastal 35,57%).

Kriminaalasjus tühistati Tallinna-Haapsalu Rahukogu 294 otsusest 49 ehk 16,67% (eelmisel aastal 19,58%), Tartu-Võru Rahukogu 249 otsusest 42 ehk 16,87% (eelmisel aastal 14,73%), Rakvere-Paide Rahukogu 169 otsusest 31 ehk 18,34% (eelmisel aastal 15%) ja Viljandi-Pärnu Rahukogu 171 otsusest 23 ehk 13,45% (eelmisel aastal 20,93%).

Rahukohtunikkude juures aasta jooksul lahendatud asjade üldarvule 142 132 võib vastu seada rahukogudele samal aastal antud edasikaebused üldarvus 10 449, mis esimesest arvust teeb 7,35% (eelmisel aastal 9,12%). Administratiivasjus muudeti 1929. a. Riigikohtu poolt läbi vaadatud rahukohtunikkude 119 otsusest 41 ehk 34,45% (eelmisel aastal 42,28%).

Sõjaringkonnakohtu tegevus, mis eelolevast üldarvustikust välja on jäetud, kujunes 1929. a. järgmiselt: kokku oli selles kohtus toimetada 155 asja, nendest on aasta jooksul lõpetatud 144 asja, jää lõpetamata 11 asja.

Sõjaringkonnakohtus 1929. a. lahendatud asjade üldarvule 144 võib vastu seada samal ajal Riigikohtule tulnud 23 kaebust Sõjaringkonnakohtu otsuste peale, mis esimesest arvust oleks 15,97%. Riigikohtus 1929. a. läbi vaadatud 25 Sõjaringkonnakohtu asjast tühistati otsuseid 8, mis välja teeb 32%.

Riigikohtu tegelus.

Administratiivosakond.

Kelle kulul toimub I ja II klassi teedel olevate sildade ehitus ja korrashoid?

Vastus: Maavalitsuse teedekapitali kulul.

Maanteede seaduse (RT 48—1928) § 16 ütleb: „Uued klassiteed ehitatakse ühes harilikkude sildade ja teiste päraldistega, kui ka nende siht ja laius muudetakse maavalitsuse teedekapitali kulul. Samuti sünnib maavalitsuse teedekapitali kulul: kivi-, betoon-, asfalt- ja teiste kunstteede korrashoid ja parandamine ühes kõigi neil olevate sildade ja teiste päraldistega; kõigil I ja II kl. teedel olevate sildade ümberehitamine ja korrashoid ja samade teede kapitaalparandus ja ümberehitamine kui ka sildade ehitamine III kl. teedel avausega 3 meetrit ja üle selle ning vähemate sildade jaoks ehitusmaterjali muretsemine. Klassiteede hulka ülesvõetud kruusateede korrashoid ja parandamine võetakse maavalitsuse teedekapitali arvele järkjärgult vastavalt § 21. korras lubatud krediitidele ja maavalitsuse teedekapitalis selleks otstarbeks määratud muudele summadele, mille juures I kl. kruusateed võetakse üle hiljemalt nelja aasta jooksul, arvates käesoleva seaduse jõusseastumisest.“ Esitatud § 16 koostub kolmest lõikest, millest igaüks on erisisuga. Esimeses ja teises lõikes ette nähtud kohustised teede korrashoiu ja ehitamise alal teostatakse maavalitsuse teedekapitali kulul, arvates Maanteede seaduse maksmahakkamisest, kuna ainult kolmandas lõikes ette nähtud kohustiste ülekandmine teedekapitali arvele toimub järkjärgult. Arvamus, et ka § 16. esimestes lõigetes ette nähtud kohustised võetakse teedekapitali arvele järkjärgult vastavalt viimases lõikes üles antud määrusele, on vastuolus § 16. tekstiga ja seda arvamust ei saa õigeks pidada. Samuti on § 16. niisugune tõlgendus vastuolus § 19-ga, kus otseselt on ette nähtud, et „kuni § 16 ette nähtud klassiteede hulka kuuluvate kruusateede korrashoiu ja parandamise teedekapitali kaudu võtmiseni teostatakse nende korrashoid ja parandamine ühes tarvilikkude III kl. teedel asuvate sildade ja truupide ehitamisega, mille avauseid alla 3 meetri, naturaalkohustuste alusel.“

(R. adm. t. nr. 308 I — 1930.)

Kas ettevõtte puhaskasu kindlakstegemiseks uuesti maksustamisel peale Riigikohtu otsust, millega esialgne maksustamine oli tühistatud, on maksuasutised kohustatud äriraamatute uut ekspertiisi maksuasutise asjatundjate poolt toimetama, kui maksja seda palub?

Vastus: jaatav.

Ekslik on arvamus, et teatava ettevõtte puhaskasu kindlakstegemiseks uuestimaksustamisel peale Riigikohtu otsust, millega esialgne maksustamine oli tühistatud, ei olnud enam tarvilik kaebaja palvel täita — äriraamatute uut ekspertiisi maksuasutise asjatundjate poolt toime panna, sest kuigi kohtu-uurija poolt toimetatud ekspertiisi andmetel on esialgne maksustamine Riigikohtu poolt tühistatud, ei tähenda see veel sugugi, et uuestimaksustamisel vabanevad maksuasutised kohustisest maksustamist teostada Otsekoheste maksude seaduses ette nähtud korras, ja et nad puhaskasu kohta oma otsust ette võttes võivad põhistada kohtu-uurija poolt toimetatud ekspertiisiga.

(R. adm. t. nr. 342 II — 1930.)

Kes on õigustatud uuestivalitud linnavolikogu kokku kutsuma?

Vastus: endise volikogu juhataja.

Linnaseaduse § 58. p. 1. on ette nähtud linnavolikogu juhataja amet ning lisas selle paragrahvi juurde on ette nähtud linnavolikogu juhataja õigused ja kohused. Linnaseaduse §§ 65., 66. ja 67. järele kuulub linnavolikogu kokkukutsumine juhataja kohuste hulka. Linnavolikogu juhataja koht on Linnaseaduses ette nähtud eriametina ja Linnaseaduses ei ole ette nähtud ühtki juhtu, mil linnavolikogu kutsuks kokku ja seda juhataks linnapea. Linnaseaduse § 58. p. 1. järele valitakse linnavolikogu juhataja üheks aastaks ja § 124. järele valitakse linnapea ja teised linnavalitsuse liikmed linnavolikogu volituste ajaks. Kuid tegelikult ei või linnavalitsuse liikmed ametist enne lahkuda, kui nad uue linnavolikogu poolt volitatud linnavalitsusele asjaajamise üle annavad ning selle ajani täidab endine linnavalitsus kõik seadusega linnavalitsusele pandud kohustised. Kuna aga Linnaseadus ei näe üldse ette linnavolikogu kokkukutsumist ja selle juhatamist linnapea poolt ja eriti ei näe ette ka uue linnavolikogu kokkukutsumist linnapea poolt. § 147. järele vastutab linnavolikogu juhataja ametialalise tegevuse eest samadel alustel, nagu linnapeagi ja teised linnavalitsuse liikmed, ning selle järele tuleks analoogiliselt linnavalitsuse volituste edasikestmisele pärast linnavolikogu lõppu lugeda ka linnavolikogu juhataja volitused kestvateks seni kuni uue volikogu poolt uus juhataja on valitud, samuti kui § 58. p. 1. põhjal üheks aastaks valitud linnavolikogu juhataja peaks loomulikult ka siis juhataja kohuseid edasi täitma, kui seatud ajaks ei ole uut juhatajat veel valitud.

(R. adm. t. nr. 517 I — 1930.)

Vastutav toimetaja: **F. Karlson.** Väljaandja: **Tartu Õigusteadlaste Selts.**

K. Mattieseni trükikoda O/Ü., Tartus, 1930.

LÄHEMAD KAASTÖÖLISED.

A. Brandt, S. Csekey, R. Eliaser, E. Erdmann, D. Grimm, Th. Grünthal, K. Gyldenstubbe, J. Jans, P. Kann, F. Karlson, A. T. Kliiman, A. Luiga, J. Lõo, H. Madison, N. Maim, L. Olesk, K. Parts, A. Piip, P. Poom, M. Pung, K. Saarmann, K. Selter, M. Taevere, O. Tief, I. Tjutrumov, L. Villecourt.

KAASTÖÖLISTELE!

Ajakirja mahutavuse tõstmiseks on nõutav, et juriidilises ajakirjas „Õigus“ avaldamiseks saadetud artiklid oleksid võimalikult kokku surutud. — Trükivigade vältimiseks on tarvilik, et käsikirjad oleksid kirjutatud selgestiloetava kirjaga, parandusteta ja vahelekirjutusteta; eriti soovitav masinkiri (vähemalt 3 sm laiuse vaba äärega). — Tarvitamist leiavad ainult trükivalmis käsikirjad; korrektuurides on lubatud vaid trükivigade parandus ja äärmisel juhul üksikute sõnade muutmine. — Soovi korral saadetakse autorile esimesest korrektuurist äratõmme, mis viivitamata tuleb tagasi saata. — Ühtluse tõstmiseks alluvad kõik käsikirjad keelelisele korrektuurile. — Avaldamata jäänud artiklite käsikirjad saadetakse tagasi ainult vastaval, käsikirjale juurde lisatud soovil. — Autorid võivad saada artikleist äratõmbeid, missugune soov tuleb märkida käsikirjale ühes äratõmmete hulga äramärkimisega. Äratõmmete, artiklis kasutatud kliiseede ja toimetuse kaudu tehtud tõlgete kulud kannab autor.

Käsikirjad saata aadressil: „Õiguse“ toimetus, Tartus, Aia tn. nr. 35.

1930. a. ilmub juriidiline ajakiri

„ÕIGUS“

üheteistkümnendat aastat.

TOIMETUS:

R. Rägo (peatoimetaja), **K. Grau**, **E. Maddison**,
A. Palvadre, **J. Reinhold**, **J. Uluots** ja
E. Ein (tegevtoimetaja).

Sisuks juriidilised artiklid, kodu ja välismaa seaduseandluse ülevaade, kodu- ja välismaa kohtute tegelus; eriti rõhutatakse Riigikohtu tegeluse käsitlemist.

Lisana annab „Õigus“ 1929. a. Riigikohtu otsused.

Lähemateks kaastöölisteks on Tartu ülikooli õigusteaduskonna õppejõud, riigikohtunikud, vanemad kohtutegelased jne.

Aasta jooksul ilmub 10 numbrit.
Numbri suurus ühes lisaga 48—64 lk.

Tellimishind: **7 krooni** aastas, üksiknumber **75 s.**

On veel saada ajakirja eelmisi aastakäike hinnaga (ühes lisaga): 1920. a. — 1 kr. 50 s., 1921. a. — 3 kr., 1922. a. — 8 kr., 1923. ja 1924. a. — 4 kr., 1925., 1926., 1927. ja 1928. a. — 4 kr. 50 s. ning 1929. a. — 7 kr.

Toimetuse ja talituse aadress: **Tartu**,
Aia tän. nr. 35, telefon nr. 81.

Tellimisi, võtavad vastu kõik postiasutised.

Hind 75 senti

ÕIGUS
SAHVAJURIAAMATUKOOL
AR.